

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM

ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR

INFOKOMMUNIKÁCIÓS TAGOZAT

TUDOMÁNYOS DIÁKKÖRI DOLGOZAT

**A TÁRHELYSZOLGÁLTATÓK KÖRÉBEN FELMERÜLŐ FELELŐSSÉGI
KÉRDÉSEKRŐL**

ÍRTA: TATÁR ATTILA

KONZULENS:

DR. GOSZTONYI GERGELY

ADJUNKTUS

BUDAPEST

2018. DECEMBER 1.

TARTALOMJEGYZÉK

I. Bevezetés és problémafelvetés	3
II. A 2000/31 irányelv által megalkotott jogi keret	5
1. A közvetítő szolgáltatók szabályozása	5
2. A tárhelyszolgáltatás általános kérdései.....	6
III. A tárhelyszolgáltatás mint pusztán technikai, automatikus és passzív jellegű tevékenység	8
1. A tagállami bíróságok jogértelmezése	8
2. Az EUB esetjoga.....	10
3. Az EJEB ítéletei I.: A <i>Delfi</i> ügy	12
4. Az EJEB ítéletei II.: Az <i>MTE</i> ügy	18
IV. A tényleges tudomás fogalma.....	22
1. A jogszabályi háttér	22
2. A bírói gyakorlat.....	23
V. Az értesítési-eltávolítási eljárás	25
1. Alapvetések.....	25
2. Az értesítésre vonatkozó követelmények	25
3. Az eltávolítás határideje.....	29
4. Az EJEB álláspontja.....	32
5. Az értesítési-eltávolítási eljárással kapcsolatos további problémák	36
VI. Általános következtetések és de lege ferenda javaslatok.....	40
VII. Bibliográfia	43

I. Bevezetés és problémafelvetés

Az internet ugyan nem igazolta vissza¹ a korai idealista-utópista várakozásokat,² ennek ellenére igaz, hogy „tekintettel hozzáférhetőségére és arra a képességére, hogy hatalmas mennyiségű információt tároljon és közöljön – fontos szerepet játszik a nyilvánosság hírekhez való hozzáféréseinek fokozásában, valamint általánosságban az információ terjesztésének elősegítésében”.³ Nehéz is lenne vitatkozni az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) ezen megállapításával akkor, amikor e dolgozat írásakor másodpercenként (!) körülbelül 8200 új Twitter-bejegyzés közzétételére, 1000 Instagram-fotó feltöltésére, 70 000 Google-keresés lefuttatására és 76 000 YouTube-videó megtekintésére kerül sor világszerte.⁴

Ezek az új tömegkommunikációs platformok kétségkívül jelentősen átalakították a nyilvánosság korábban kialakult struktúráját. Ennek a folyamatnak, vagyis az internetes tömegkommunikáció kialakulásának a gyökerei egészen az 1990-es évekig nyúlnak vissza, amikor is a közvetítő szolgáltatók megjelenésével az internet piacának értékláncában lehetővé vált a tartalom-előállítók és szolgáltatásnyújtók, valamint az internetezők között kapcsolat létrehozása.⁵ Ezzel párhuzamosan pedig egy sor kérdés merült fel, például az, hogy milyen elbírálás alá is esnek pontosan, illetve, hogy terheli-e felelősség ezeket a szolgáltatókat akkor, ha felületeiken harmadik személyek jogsértő tartalmat helyeznek el. Ezen internet-szabályozási viták eredményeképpen aztán 1996-ban az Amerikai Egyesült Államokban, míg 2000-ben az Európai Unióban (a továbbiakban: EU) került elfogadásra egy-egy, a közvetítő szolgáltatók felelősségét korlátozó ún. *safe harbour* szabályozás.

Az amerikai szabályozás, vagyis a tisztességes kommunikációról szóló törvény (Communication Decency Act, CDA) 230. §-a értelmében egy interaktív számítógépes szolgáltatás szolgáltatója vagy igénybe vevője semmilyen körülmények között sem felelős

---

¹ Molnár Attila Károly: A digitális kor kór. In.: In Medias Res, 2013/2.sz., Budapest, 221-246.o.

² Barlow, John Perry: A Declaration of the Independence of Cyberspace. In.: <https://www.eff.org/cyberspace-independence> (Utolsó letöltés ideje: 2018. december 1.)

³ Times Newspapers Ltd v the United Kingdom (nos 1 and 2) [2009] App nos 3002/03 and 23676/03 27.bek.

⁴ Real Time Statistics Project: Internet Live Stats. In.: <https://www.internetlivestats.com/one-second/> (Utolsó letöltés ideje: 2018. december 1.)

⁵ Bartóki-Gönczy Balázs – Pogácsás Anett: A médiatartalom-szolgáltatásnak nem minősülő internetes tartalmak szabályozása. In.: Koltay András – Nyakas Levente (szerk.): Magyar és európai médiajog. Wolters Kluwer, Budapest, 2015. 653.o.

(mint kiadó vagy közlő) egy másik fél által közzétett tartalomért. Szintén az amerikai szabályozáshoz tartozik az 1998-ban elfogadott Digitális Millennium Szerzői Jogi Törvény (Digital Millennium Copyright Act, a továbbiakban: DMCA), amelyről ezen a ponton két dolgot érdemes rögzíteni: 1) kizárólag szerzői és szomszédos jogi jogsértések esetén alkalmazandó, illetve 2) ez a törvény vezette be először – a dolgozat második felében alaposan tárgyalt – értesítési-eltávolítási eljárást.

Az EU-ban, a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve (a továbbiakban: 2000/31 irányelv) értelmében a felhasználótól származó tartalom részére helyet biztosító szolgáltató – leegyszerűsítve – akkor mentesül a felelősség alól, ha nincsen tudomása arról, hogy a tartalom jogsértő, illetve abban az esetben, ha haladéktalanul eltávolítja a tartalmat, amennyiben jelzik felé a jogsértést.

A következőkben – a helyenként indokolt amerikai kitekintés mellett – alapvetően csak az európai szabályozással kívánok foglalkozni. Ám az EU minden egyes tagállama szabályozásának, joggyakorlatának – valamennyi közvetítő szolgáltatóra kiterjedően történő – vizsgálata meghaladná a dolgozat kereteit. Így a további fejezetekben a közvetítő szolgáltatók egy típusa, a tárhelyszolgáltatók körében felmerülő legfontosabb felelősségi kérdések átfogó jellegű bemutatására szorítkozom. Emellett a témával kapcsolatos igen jelentős esetlegességek, töredezettségek, ellentmondások és bizonytalanságok ellenére kísérletet teszek néhány óvatos következtetés levonására, s néhány ponton a hatályos szabályozás revíziójára. Ezen következtetések azonban korántsem fognak megdönthetetlen jelleget ölteni, hiszen: „ez idáig egyetlen olyan döntés sem született még az internet-szolgáltatók kapcsán, amely kifejezetten lefektetett volna olyan általános alapelveket, amelyek körvonaloznák ezeknek az entitásoknak a tradicionális common law-ban betöltött szerepét”.⁶

---

⁶ Tamiz v Google Inc Google UK Ltd [2012] EWHC 449 (QB) (a lábjegyzetben a továbbiakban: Tamiz [2012]) 32.bek.

II. A 2000/31 irányelv által megalkotott jogi keret

1. A közvetítő szolgáltatók szabályozása

A 2000/31 irányelv egy olyan jogi keretet hozott létre, amely alapján a közvetítő szolgáltatók csak bizonyos feltételek fennállása esetén felelnek az általuk tárolt vagy továbbított tartalomért, hiszen egyértelmű álláspontként fogalmazódott meg, hogy ezek a szolgáltatók fizikailag képtelenek lennének minden ilyen információ ellenőrzésére. A közvetítő szolgáltatók felelősségére vonatkozó rendelkezések a 2000/31 irányelv „Elvek” című II. fejezetében található 4. szakaszban szerepelnek, amely három közvetítői szolgáltatói tevékenységet különböztet meg: a 12. cikk szerinti egyszerű továbbítást, a 13. cikk szerinti gyorsítótárolóban történő rögzítést (caching) és a 14. cikk szerinti tárhelyszolgáltatást. A 2000/31 irányelv 12-14. cikkeiből az is következik továbbá, hogy a felelősség alóli mentességek nem alkalmazhatóak általánosságban bármilyen szolgáltatást nyújtó szolgáltató esetén, hanem kizárólag azokra az esetekre vonatkoznak, amelyekben a szolgáltató tevékenysége „pusztán technikai, automatikus és passzív jellegű”.⁷

A 2000/31 irányelv megalkotását alapvetően két cél vezérelte. Egyrészt, hogy „szabad és nyitott nyilvános teret hozzon létre az interneten”,⁸ amelyet úgy kíván elérni, hogy olyan esetekre korlátozza a közvetítő szolgáltatók felelősségét, amikor azok tudatában vannak a jogsértésnek. Másrészt, hogy az 1990-es évek végén jelentkező – a jogi szabályozás eltéréseiből, valamint a jogbiztonság hiányából fakadó – jogi akadályok leküzdése érdekében harmonizálja azokat a tagállami mentességet biztosító, ún. *safe harbour* szabályokat, amelyek az évezred végén veszélyeztették a belső piac zavartalan működését.⁹ Ám a kitűzött célok ellenére a jogi akadályok, így különösen az értelmezési nehézségek és fogalmi bizonytalanságok nem szűntek meg. Ennek okát Klein Tamás főként abban látja, hogy a 2000/31 irányelv „egy, a kétezres évek elején többé-kevésbé reális, de pillanatfelvételszerű technológiai keretet vett alapul, ám az azóta eltelt szűk két évtized során a szabályozás háttéréül

---

⁷ 2000/31 irányelv 42) preambulumbekkezdés

⁸ C-236/08-C-238/08 Google France, Google Inc. v Louis Vuitton Malletier SA [2009] ECLI:EU:C:2009:569 142.bek.

⁹ 2000/31 irányelv 5), 40) preambulumbekkezdések

szolgáltató technológia jelentős mértékben megváltozott”.¹⁰ Ez a technológiai keret pedig a tárhelyszolgáltatók esetében – többek között közösségi portálok, videómegosztó oldalak vagy online piacterek megjelenésével – ment át a legnagyobb fejlődésen.

2. A tárhelyszolgáltatás általános kérdései

A dolgozat témáját adó tárhelyszolgáltatás célja, hogy a szolgáltatás igénybe vevője a maga által megválasztott információt elhelyezhesse és a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tehesse.¹¹ Ez egy pusztán technikai jellegű szolgáltatás, így a tárhelyszolgáltató semmilyen szerkesztési szabadsággal vagy feladattal sem rendelkezik a szerverén elhelyezett tartalom felett.¹² A tevékenység passzív jellege pedig abban nyilvánul meg, hogy a szolgáltatónak rendszerint nincsen tudomása az általa tárolt információ tartalmáról.

A 2000/31 irányelv 14. cikke szerinti tárhelyszolgáltatás esetében egy „olyan szolgáltatásról van szó, amely a szolgáltatás igénybe vevője által küldött információ tárolásából áll”, s a szolgáltató akkor nem felel a szolgáltatás igénybe vevőjének kérésére tárolt információért, ha

- 1) nincsen tényleges tudomása jogellenes tevékenységről vagy információról, és nincsen tudomása olyan tényekről vagy körülményekről, amelyek nyilvánvalóan jogellenes tevékenységre vagy információra utalnak, vagy
- 2) amint ilyenről tudomást szerzett, haladéktalanul intézkedik az információ eltávolításáról vagy az ahhoz való hozzáférés megszüntetéséről.

Bár a szabályozással a jogalkotó egy „erőteljes és egyértelmű védelemben”¹³ kívánta részesíteni a szolgáltatókat, a gyakorlatban a rendelkezések alkalmazása komoly nehézségeket okoz, amelyek az alábbi három fő kérdés mentén csoportosíthatóak:

- 1) mikor lépi át egy szolgáltatás a tárhelyszolgáltatás „zsinórmértékeként” rögzített „pusztán technikai, automatikus és passzív” jelleget,
- 2) hogyan érhető el egy szolgáltató számára a jogsértő információról való tényleges tudomás, és

---

¹⁰ Klein Tamás: A tárhelyszolgáltató „omnipotens” felelőssége mint alkotmányjogi problematika. In.: Koltay András – Török Bernát (szerk.): Sajtószabadság és médiajog a 21. század elején 3. Wolters Kluwer, Budapest, 2016. 355.o.

¹¹ dr. Szabó Imre: A közvetítő szolgáltató felelősségének korlátozása. In.: dr. Dósa Imre (szerk.): Az informatikai jog nagy kézikönyve. CompLex Kiadó, Budapest, 2009. 572.o.

¹² Bartóki-Gönczy – Pogácsás, 2015, 640.o.

¹³ Tamiz [2012] 57.bek.

3) mikor minősül egy eltávolítás haladéktalannak?

A következőkben ezen fő kérdések mentén haladva tárom fel a tárhelyszolgáltatók körében felmerülő felelősségi kérdéseket.

III. A tárhelyszolgáltatás mint pusztán technikai, automatikus és passzív jellegű tevékenység

1. A tagállami bíróságok jogértelmezése

Tekintettel arra, hogy akár egy teljes dolgozatot is lehetne szentelni az egyes tagállamok eltérő ítélkezési gyakorlatának bemutatására, a következőkben csupán néhány, a témakörrel kapcsolatos fontosabb jelenség ismertetésére szorítkozom.

Az egyes tagállami bíróságok a 2000/31 irányelv elfogadása óta számos, különböző tevékenységi körrel rendelkező szolgáltatásról – például honlap-üzemeltetésről,¹⁴ blogszolgáltatásról,¹⁵ online piactérről¹⁶ vagy közösségi portálról¹⁷ – állapították meg, hogy működésük alapján a 14. cikk hatálya alá tartoznak. Egységességről, kiszámíthatóságról azonban korántsem beszélhetünk. Például 2008 júniusa és júliusa között az online piacretet működtető eBay tevékenységével kapcsolatban három (két francia és egy belga) bíróság három különböző következtetésre jutott: 1) tárhelyszolgáltatónak minősül az eBay, így megilletik őt a felelősség alóli mentességek, 2) tárhelyszolgáltató ugyan, de a felelősség alóli mentességek csak a tárhelyszolgáltatással összefüggésben alkalmazhatóak és 3) mivel tevékenységi köre nem csak tárhelyszolgáltatásból áll, így nem minősül tárhelyszolgáltatónak.¹⁸ Ezt a töredezettséget és esetlegességet foglalta össze egy, az Európai Bizottság által 2012-ben közreadott szakmai munkadokumentum, amely különösen a blogok és a közösségi portálok jogi minősítése kapcsán rögzített jelentős, nemcsak tagállamok közötti, hanem akár egy adott tagállamon belüli eltéréseket is.¹⁹ A különböző ítéletek pedig jellemzően a tárhelyszolgáltatói

---

¹⁴ Karim v Newsquest Media Group Ltd [2009] EWHC 3205 (QB) 15-17.bek.

¹⁵ Davison v Habeeb and Others [2011] EWHC 3031 (QB) (a lábjegyzetben a továbbiakban: Davison [2011]) 65.bek.

¹⁶ C-324/09 L'Oréal SA v eBay International AG [2011] ECLI:EU:C:2011:474 (a lábjegyzetben a továbbiakban: L'Oréal [2011]) 115.bek.

¹⁷ C-360/10 SABAM v Netlog [2012] ECLI:EU:C:2012:85 27.bek., CG v Facebook Ireland Ltd & Anor [2016] NICA 54 24-25.bek.

¹⁸ Van Eecke, Patrick – Truyens, Maarten: EU study on the Legal analysis of a Single Market for the Information Society New rules for a new age? 6. Liability of online intermediaries, DLA Piper, London, 2009. 2.o.

¹⁹ European Commission: Commission Staff Working Document: Online services, including e-commerce, in the Single Market, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Brussels, 11.1.2012, COM (2011) 942 final (a lábjegyzetben a továbbiakban: Bizottsági Munkadokumentum) 26-30.o.

tevékenység alapvető ismérve, vagyis a „pusztán technikai, automatikus és passzív jellegű”²⁰ tevékenység eltérő értelmezése miatt születtek meg, mégpedig olyan eredménnyel, hogy a látszólag passzív tárhelyszolgáltatót egyes bíróságok kiadónak vagy tartalomszolgáltatónak minősítették.

Így például a *Kaschke v Gray* ügyben eljáró High Court arra a következtetésre jutott, hogy miután az ügyben érintett blogszolgáltató alkalmanként jogsértő blogbejegyzéseket távolított el és a felhasználók által közzétett bejegyzésekben kijavította a helyesírási és nyelvtani hibákat, aktívan beavatkozott a tartalomba, tehát tevékenysége meghaladta a passzív jelleget, így nem tartozik a 2000/31 irányelv 14. cikkét implementáló nemzeti jogszabály hatálya alá.²¹ A francia Tribunal de Grande Instance a *Lafesse v MySpace* ügyben hozott ítéletében pedig a MySpace-t azért minősítette kiadónak s állapította meg így felelősségét egy szerzői jogi jogsértést illetően, mert a felhasználói által közzétett tartalom után reklámbevételekre tett szert.²²

Ebbe a sorba illeszkedett a magyar joggyakorlat is, s különösen a kommentelést lehetővé tevő szolgáltatók voltak nehéz helyzetben, ugyanis az Ektv.²³ rendelkezéseit a magyar bíróságok sokszor nem tekintették alkalmazandónak. A konkrét helyzetet és a jogkövetés nehézségeit Nádori Péter a következőképpen foglalta össze: „Az utólagos moderálás nem kiút, mert az egyszer már megjelent komment akkor is perelhető, ha tíz perc múlva törölték. Az előzetes moderáló viszont akkor jár rosszul, ha olyan bíróval találkozik, aki a moderálásban már a szerkesztettség bizonyítékát látja és erre hivatkozva nem alkalmazza az Ektv.-ben foglalt felelősségkizárást, pedig egyébként hajlana rá”.²⁴

---

²⁰ 2000/31 irányelv 42) preambulumbekkezdés

²¹ *Kaschke v Gray* [2010] EWHC 690 (QB) (a lábjegyzetben a továbbiakban: *Kaschke* [2010]) 86.bek.

²² ‘The Buttock’ sues MySpace for copyright infringement. In.: <https://juriscom.net/2007/07/the-buttock-sues-myspace-for-copyright-infringement> (Utolsó letöltés ideje: 2018. december 1.)

²³ A 2000/31 irányelvet implementáló, az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény (a továbbiakban: Ektv.)

²⁴ Nádori Péter: Kommentek a magyar interneten: a polgári jogi gyakorlat. In.: *In Medias Res*, 2012/2.sz., Budapest, 331.o.

2. Az EUB esetjoga

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 267. cikke szerinti előzetes döntéshozatali eljárás az európai jog egységes alkalmazásának biztosítékaul szolgáló eszköz.²⁵ A 2000/31 irányelv 14. cikkével kapcsolatos fogalmi bizonytalanságok és értelmezési nehézségek ellenére – rejtélyes módon – az egyes tagállami bíróságok ez idáig meglehetősen kevés alkalommal éltek ezzel az eszközzel, ebből következően az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) kevés ítélete foglalkozott csak kifejezetten a 2000/31 irányelv 14. cikkének alkalmazási körével.

A *Google France* ügyben a luxemburgi bíróság többek között azt vizsgálta, hogy továbbra is a 2000/31 irányelv 14. cikke szerinti tárhelyszolgáltatónak minősül-e a Google akkor, amikor Adwords nevű rendszerén keresztül reklámszolgáltatást nyújt.²⁶ Az EUB leszögezte, a felelősségi alóli mentességek akkor alkalmazhatóak, ha a szolgáltató által játszott szerep semleges, vagyis tevékenysége pusztán technikai, automatikus és passzív jellegű, ami azt is jelenti, hogy nincs tudomása a továbbított, illetve tárolt adatról, és nem is kezeli azt.²⁷ Majd az EUB rögzítette, pusztán azok a körülmények, hogy a reklámszolgáltatást ellenérték fejében nyújtották, a fizetés feltételeit a Google rögzítette, vagy hogy általános tájékoztatást nyújtott ügyfelei részére, nem eredményezhetik azt, hogy a Google-t megfosszák a felelősségkorlátozások előnyétől.²⁸ Tehát a *Google France* ügyben hozott ítélet alapján a 2000/31 irányelv 14. cikke szerinti tárhelyszolgáltatónak semlegesnek kell maradnia a tárolt adatokkal kapcsolatban.

A *L'Oréal* ügyben a L'Oréal, mint számos közismert védjegy jogosultja, azzal vádolta az eBay-t, hogy részt vett az eladói által az online piacon elkövetett védjegybitorlásokban. A luxemburgi bírósághoz intézett egyik kérdés pedig arra irányult, hogy az eBay tevékenysége a 2000/31 irányelv 14. cikke alá tartozik-e. Az ügyben eljáró N. Jääskinen főtanácsnok nem értett egyet a *Google France* ügyben felállított semlegesség követelményével, irreálisnak vélte ugyanis, hogy amennyiben az eBay beavatkozik, és rendszerében különböző műszaki eszközök

---

²⁵ Dezső Márta – Vincze Attila: Magyar alkotmányosság az európai integrációban. HVG-ORAC, Budapest, 2012. 387.o.

²⁶ C-236/08-C-238/08 *Google France, Google Inc. v Louis Vuitton Malletier SA* [2010] ECLI:EU:C:2010:159 (a lábjegyzetben a továbbiakban: *Google France* [2010]) 32.bek.

²⁷ *Google France* [2010] 113-114.bek.

²⁸ *Google France* [2010] 116.bek.

révén iránymutatást nyújt az árulisták tartalmát illetően, esik a 2000/31 irányelv 14. cikk nyújtotta védelemtől a felhasználók által feltöltött adatok tárolása tekintetében.²⁹

Ennek ellenére az EUB megerősítette, hogy nem tartozik a 2000/31 irányelv 14. cikke alá a szolgáltató, ha az ügyfelei által szolgáltatott adatok tisztán technikai és automatikus kezelése útján szolgáltatásának semleges nyújtása helyett tevőleges szerepet játszik, s így ismeri vagy kezeli az említett adatokat.³⁰ A luxemburgi bíróság mindehhez hozzátette, hogy amennyiben az eBay olyan segítséget nyújtott, amely különösen eladásra való felkínálások megjelenítésének optimalizálásában vagy azok elősegítésében állt, meg kell állapítani, hogy nem foglalt el semleges pozíciót az érintett eladóként tevékenykedő ügyfelei és a lehetséges vásárlók között, hanem olyan tevőleges szerepet játszott, amelynek révén ismerte vagy kezelte az ilyen felkínálásokkal kapcsolatos adatokat. Így tehát ezen adatok vonatkozásában nem hivatkozhat a 2000/31 irányelv 14. cikkében szereplő, felelősség alóli mentességre.³¹

---

²⁹ C-324/09 L'Oréal SA v eBay International AG [2010] ECLI:EU:C:2010:757 (a lábjegyzetben a továbbiakban: L'Oréal [2010]) 146.bek.

³⁰ L'Oréal [2011] 113.bek.

³¹ L'Oréal [2011] 116.bek.

3. Az EJEB ítéletei I.: A Delfi ügy

*„Mintha a vén média Európájának minden hatalma szent szövetségre lépett volna az új média »moderálatlan« kommentjeivel szemben”.*³²

Az észt Harju Megyei Bíróságtól egészen az EJEB Nagykamarájáig eljutó, számos kritikával illetett *Delfi* ügy³³ a lényegét tekintve megállapította egy internetes hírportál felelősségét az ott közzétett jogsértő hozzászólásokért.

Az eset kiindulópontja egészen 2006. január 24-ig nyúlik vissza, amikor is a Delfi AS, (a továbbiakban: Delfi) Észtország és egyben a balti térség egyik vezető online tartalomszolgáltatója „SLK elpusztította a tervezett jégutat” címmel tett közzé egy cikket. A cikk címében szereplő SLK Saarema Laevakompanii-ra, az ezen az útvonalon kompokat üzemeltető hajózási társaságra utal, a jégutak segítségével pedig a telente befagyott Balti-tengeren lehet eljutni a környező kisebb szigetekre. A cikk arról szólt, hogy miután SLK módosította egyik kompjáratának útvonalát, a közlekedők nem vehették igénybe az egyik jégutat, amelynek igénybevétele egyébként olcsóbb volt, mint komppal átkelni ugyanarra a szigetre. A cikkhez két napon belül az átlagosnál (ti. 30)³⁴ jóval nagyobb számú, összesen 185 hozzászólás érkezett. Ezek egy része pedig igencsak támadó hangvétellel, kifejezetten L. úr, az SLK tulajdonosa ellen irányult. Néhány példa:

- *„Egyébként is úsznak már a pénzben a monopóliumuk és az állami támogatásaik miatt, most meg attól félnek, hogy nem megy a zsebükbe pénz, mert egy pár napig át lehet menni a szigetekre. Égj el a hajódban, te beteg zsidó!”*
- *„Nem kell nyavalyogni, ki kell nyírni ezt a rohadékot. A többi már tudni fogja, hogy mit kockáztat”.*

Mintegy 6 héttel a cikk publikálását követően L. ügyvédei útján levélben szólította fel a hírportált, hogy távolítson el összesen 20, jogsértő hozzászólást, illetve, hogy nem vagyoni

---

³² Hanák András: Delfi után. In.: Élet és Irodalom, 59/26.sz., 2015.06.26., 5.o.

³³ Delfi AS v Estonia [2015] App no 64569/09 (a lábjegyzetben a továbbiakban: Delfi [2015])

³⁴ A jogvita évében a hírportálon naponta körülbelül 330 cikk jelent meg, amelyekre átlagosan 10 000 hozzászólás érkezett. Ez mintegy 30 hozzászólást jelent cikkenként.

kártérítés címén 32 000 eurót fizessen meg számára. A portál ugyan haladéktalanul³⁵ eltávolította a kifogásolt kommenteket, a kártérítési igényt azonban elutasította. Erre válaszul L. pert indított a Delfi ellen.³⁶

A keresetet az ügyben első fokon eljáró Harju Megyei Bíróság 2007. június 25-ei ítéletében arra hivatkozással utasította el, hogy a portálon belül a felelősségre vonás szempontjából külön kell kezelni a Delfi által szerkesztett tartalmakat és az egyes kommentelők hozzászólásait. S mivel az utóbbiakkal kapcsolatban a Delfi csupán technikai, automatikus, passzív jellegű tevékenységet végzett, megillette őt a 2000/31 irányelven alapuló, észt információs társadalmi szolgáltatásokról szóló törvényben rögzített felelősség alóli mentesség.³⁷

L. fellebbezésének a Tallinni Fellebbviteli Bíróság helyt adott, mivel úgy ítélte meg, hogy a kommentek tekintetében a portál igenis kiadónak minősül, így nem részesülhet a 2000/31 irányelv biztosította mentességben. Visszautalta tehát az ügyet a Harju Megyei Bírósághoz, amely immár a másodfokú bíróság útmutatásának megfelelően, az észt polgári törvénykönyv rendelkezéseit alkalmazva megállapította a Delfi felelősségét a jogsértő kommentekkel kapcsolatban, s 5000 észt korona nem vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezte. A bíróság az ítéletében többek között kiemelte, hogy annak ellenére, hogy a portál kifejezetten tiltotta a tisztességtelen hozzászólásokat, valamint bármelyik felhasználója által értesülhetett az ilyen tartalomról, és így joga volt annak eltávolítására, ezek az eszközök elégtelennek bizonyultak a személyiségi jogok megfelelő védelmére. A bíróság azt is megállapította továbbá, hogy maga a cikk ugyan kiegyensúlyozott, az erre reakcióként megszületett hozzászólások egy része viszont vulgáris, megalázó és becsületsértő volt, amelyek megsértették L. becsületét, méltóságát és jó hírnévhez való jogát. A véleménynyilvánítási szabadság az ilyen tartalmakra pedig nem terjed ki.³⁸

Az ítélet ellen a Delfi először a Tallinni Fellebbviteli Bírósághoz fellebbezett, amely 2008. december 16-án helybenhagyta a döntést. A bíróság ugyanis arra a következtetésre jutott, hogy mivel a Delfi maga buzdítja felhasználóit a kommentelésre, tevékenysége nem pusztán technikai, automatikus és passzív jellegű, tehát nem jogosult a 2000/31 irányelv biztosította mentességre.³⁹

---

³⁵ Delfi az ezzel kapcsolatos értesítést 2006. március 9-én reggel kapta meg, a hozzászólások pedig még aznap el is lettek távolítva.

³⁶ Delfi [2015] 16-21.bek.

³⁷ Delfi [2015] 23.bek.

³⁸ Delfi [2015] 26-28.bek.

³⁹ Delfi [2015] 29.bek.

2009. június 10-én az észti Legfelsőbb Bíróság is helybenhagyta az ítéletet. Indokolásában azonban alaposabb vizsgálat alá vette a Delfi működését, amellyel összefüggésben a következő tényeknek tulajdonított kiemelt jelentőséget. A Delfi a komment szekcióját saját hírportálja felületén helyezte el, ahol arra buzdította olvasóit, hogy szóljanak hozzá a frissen megjelenő tartalmakhoz. A Delfinek ugyanis gazdasági érdeke fűződött ahhoz, hogy minél többen tegyenek észrevételt egy adott cikkhez, ugyanis a több hozzászólás több látogatót, a magasabb látogatószám pedig nagyobb hirdetési bevételeket generált a portál számára. A hírportál tevékenységét illetően pedig a Legfelsőbb Bíróság arra is rámutatott, hogy a Delfi határozta meg a kommentelés szabályait és azok megsértése esetén el is távolított kommenteket, ám egy felhasználó egy hozzászólás publikálását követően elveszítette a jogosultságát, hogy szerkessze vagy törölje kommentjét, mivel erre egyedül a portál üzemeltetője rendelkezett jogosultsággal. Így annak ellenére, hogy nem a Delfi volt a jogsértő kommentek tényleges szerzője, jelentős kontrollja volt a komment szekció felett. Mindezek miatt a Delfi tevékenysége túlmutatott a pusztán technikai, automatikus és passzív jellegén, tehát nem volt jogosult a 2000/31 irányelv biztosította mentességre.⁴⁰

A hazai jogorvoslati lehetőségek kimerítését követően a strasbourgi székhelyű EJEB-hez fordult a portál, arra hivatkozással, hogy sérült a véleménynyilvánítás szabadságához fűződő, az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: EJEE) 10. cikkében biztosított joga. Annak a kérdésnek az eldöntésére, hogy a véleménynyilvánítás szabadságába való beavatkozás sérti-e az EJEE előírásait, az EJEB egy három elemből álló tesztet alkalmaz: i) törvény írta-e elő a korlátozást; ii) a korlátozás „legitim célt” szolgál-e és iii) a korlátozás a demokratikus társadalomban szükséges-e.⁴¹ Végül sem az EJEB első szekciójának héttagú tanácsa, sem az EJEB Nagykamarája nem állapította meg az EJEE megsértését, vagyis mindkét fórum helyben hagyta az észti legfőbb bírói fórum döntését.

Dolgozatom e pontján a Nagykamara döntéséből mindössze a törvényi meghatározottság követelményét járom körül és fogalmazok meg azzal kapcsolatban néhány észrevételt. A felek álláspontja eltért arra nézve, hogy az ügyben melyik törvényt kellett volna alkalmazniuk a bíróságoknak. Hiszen míg a Delfi azt állította, hogy az információs társadalmi szolgáltatásokról szóló törvényt kellett volna alkalmazni, addig a helyi bíróságok az észti polgári törvénykönyv rendelkezései alapján állapították meg a Delfi felelősségét. A Nagykamara ezzel kapcsolatban megismételte az esetjogában már kimerítően tárgyalt alapelvet, miszerint a hazai törvények

---

⁴⁰ Delfi [2015] 31.bek.

⁴¹ The Sunday Times v the United Kingdom (no 1) [1979] App no 6538/74 65.bek.

értelmezése és alkalmazása elsődlegesen a nemzeti hatóságok feladata.⁴² Így az EJEB szerepe arra korlátozódik csupán, hogy megbizonyosodjon afelől, hogy az ilyen értelmezés hatásai összeegyeztethetőek-e az EJEE rendelkezéseivel.⁴³ A Nagykamara pedig – állítása szerint – meggyőződött arról, hogy az észti alkotmány és polgári törvénykönyv rendelkezései, kiegészülve a releváns esetjoggal, előreláthatóvá tették egy internetes hírportált gazdasági célból működtető kiadó számára, hogy harmadik felek törvénysértő kommentjeiért felelősségre lehet vonni.⁴⁴

A Nagykamara arra is rámutatott, hogy a Delfi – mint Észtország egyik legnagyobb hírportálját fenntartó kiadó – helyzetéből adódóan képes volt felmérni a tevékenységével kapcsolatos kockázatokat, továbbá ésszerű mértékig előre kellett látnia, hogy ezek milyen következményeket vonnak maguk után.⁴⁵ Sőt, ismernie kellett volna a releváns hazai jogszabályokat és esetjogot is, valamint jogi segítséget is igénybe vehetett volna.⁴⁶ A Nagykamara tehát nem foglalt állást abban a tekintetben, hogy melyik törvényt kellett volna alkalmazni az eljárásban, hanem saját esetjogát hívta segítségül annak alátámasztására, hogy a kérdéses beavatkozást törvény írta elő, s erre alapozva hozta meg a számos kritikával⁴⁷ illetett döntését.

A Nagykamara ítéletéhez fűzött különvéleményében Sajó András és Nona Tsotsoria bíró is éppen azt kifogásolták, hogy sem az észti bíróságok, sem pedig az EJEB nem adott magyarázatot arra, hogy miért nem alkalmazható a 2000/31 irányelv rendelkezéseit implementáló információs társadalmi szolgáltatásokról szóló törvény azon kívül, hogy a Nagykamara döntése leszögezte, a jelen ügy tartalomszolgáltatással, nem pedig információtárolással kapcsolatos. A két bíró elismerte ugyan, hogy az EJEB feladata elsősorban valóban nem jogértelmezés, ám – álláspontjuk szerint – ez nem azt jelenti, hogy nem kell semmilyen indokot szolgáltatni arra vonatkozóan, hogy miért a magasabb felelősségi szintet tartalmazó észti polgári törvénykönyv hatálya alá tartozott a Delfi működése.⁴⁸ A „törvény által előírt” kifejezés egyik

---

⁴² Rekvényi v Hungary [1999] App no 25390/94 35.bek.

⁴³ Delfi [2015] 62.bek.

⁴⁴ Delfi [2015] 128.bek.

⁴⁵ Lindon, Otchakovsky-Laurens and July v France [2007] App nos 21279/02 and 36448/02 41.bek.

⁴⁶ Delfi [2015] 129.bek.

⁴⁷ ARTICLE 19: European Court confirms Delfi Decision in Blow to Online Freedom. In.: <https://www.article19.org/resources/europe-european-court-confirms-delfi-decision-blow-online-freedom> (Utolsó letöltés ideje: 2018. december 1.)

⁴⁸ Delfi [2015] Sajó és Tsotsoria bíró különvéleménye 17.bek.

követelményével, az előreláthatósággal kapcsolatban az EJEB arra a következtetésre jutott, hogy a Delfinek fel kellett volna tudni mérnie, hogy az esetleges közvetítő szolgáltatói mentességre való hivatkozása elutasításra kerülne, s még ha adott esetben merültek is fel nehézségek a portál számára, jogi segítséget továbbra is vehetett volna igénybe. Ezzel kapcsolatban a két bíró különvéleményében arra hívta fel a figyelmet, hogy csak egy „isteni jogi tanácsadó” tudta volna kellő bizonyossággal megmondani azt, hogy a 2000/31 irányelv rendelkezései nem alkalmazhatóak a Delfi működésére. Ennek az állításnak az alátámasztására a *Papasavvas* ügyet hívták segítségül, amely során 2013-ban egy ciprusi bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordult az EUB-hoz, hogy tisztázzon egy online hírportál jogi felelősségével kapcsolatos kérdéseket. Ha tehát – teszi fel a kérdést a két bíró – 2013-ban bizonytalanság volt az EU-ban egy hasonló, de kevésbé komplikált ügy kapcsán, amelyet aztán az EUB 2014-ben tisztázott, akkor hogyan lett volna 2006-ban⁴⁹ lehetséges a teljesen megalapozott jogi tanácsadás?⁵⁰

Sőt, azt gondolom, az EUB esetjoga alapján jó néhány érvet fel lehet hozni annak alátámasztására, hogy számos jogi tanácsadó egyébként azt a tájékoztatást adta volna a Delfi számára, hogy a kommentekkel kapcsolatos tevékenysége tárhelyszolgáltatásnak minősül, így azokkal összefüggésben a 2000/31 irányelv előírásai szerint járjon el. A 2000/31 irányelv 42) preambulumbekzdéséből, valamint az EUB esetjogából következően a 2000/31 irányelv hatálya alá tartozás előfeltétele, hogy a tevékenység pusztán technikai, automatikus és passzív jellegű, ami azt is jelenti, hogy a szolgáltatás nyújtójának sem tudomása nincs a továbbított, illetve tárolt adatról, se nem kezeli azt. Mint fentebb kitértem rá, a *Google France* és a *L'Oréal* ügyekben az EUB kimondta, hogy pusztán az a tény, hogy egy szolgáltató meghatározza szolgáltatásának feltételeit, azért díjazásban részesül, és általános felvilágosítást ad ügyfelei részére, nem jelenti azt, hogy ellenőrzést gyakorolna az általa tárolt információ felett. A *L'Oréal* ügyben a luxemburgi bíróság rögzítette továbbá, hogy egy szolgáltató – jelen esetben az online piacteret működtető eBay – különösen akkor játszik tevőleges szerepet s gyakorol így ellenőrzést, ha olyan segítséget nyújt, amely az eladási ajánlatok megjelenítésének optimalizálásában vagy azok elősegítésében áll.⁵¹ A *Google France* ügy alapján pedig akkor áll fenn a tevőleges szerep, ha a szolgáltató – tehát az adott ügyben a Google – a promóciós linket kísérő reklámüzenet megszövegezésében, illetve a kulcsszavak létrehozásában és

---

⁴⁹ A Delfi ügy kezdő időpontja.

⁵⁰ Delfi [2015] Sajó és Tsotsoria bíró különvéleménye 18-20.bek.

⁵¹ L'Oréal [2011] 123.bek.

kiválasztásában vesz részt.⁵² A két szolgáltatóhoz képest az online hírportált üzemeltető Delfi működése azonban jóval összetettebb, hiszen a különböző cikkek publikálásán, vagyis saját tartalom „előállításán” keresztül nemcsak tartalomszolgáltató, hanem felhasználók kommentjeinek tárolását is végzi. Az EUB esetjoga sokáig nem foglalkozott ezekkel a – jobb kifejezés híján – „hibrid szolgáltatókkal”, aztán végül 2014-ben⁵³ a luxemburgi bíróság a *Papasavvas* ügyben jelentős megállapításokat tett. Az eset egy – a Delfivel bizonyos mértékű hasonlóságot mutató – online hírportál jogi felelősségével kapcsolatban merült fel, a luxemburgi bíróság pedig kimondta, hogy mivel egy online hírportálnak tudomása van az általa közzétett információkról (az újságírói által írt és a szerkesztői által közzétett cikkekről), illetve kezeli azokat, nem minősülhet a 2000/31 irányelv 14. cikke szerinti tárhelyszolgáltatónak.⁵⁴

Mindezekből az következne, hogy a felelősség megállapítása során külön kellene választani a Delfi működését: i) a Delfi – a felhasználói által közzétett hozzászólásokkal kapcsolatos – tevékenységét a *Google France* és *L'Oréal* ügyek fényében, a 2000/31 irányelv 14. cikke alapján kellene vizsgálni, míg ii) a Delfi által szolgáltatott saját tartalmára a – *Papasaavas* ügyben is megállapított – szerkesztői felelősség hagyományos szabályait kellene alkalmazni.

A felhasználói kommenteket illetően – a *Google France* és a *L'Oréal* ügyekben meghatározott tevőleges szerep mércéjéből kiindulva – sem azt észt bíróságok, sem az EJEB nem állapította meg, hogy a Delfi befolyásolta volna, hogy a kommentek milyen sorrendben jelenjenek meg, vagy, hogy a kommentek segítségével ráirányította volna a figyelmet bármilyen cikkére.⁵⁵ Sőt, miközben mind az észt bíróságok, mind az EJEB kiemelt jelentőséget szentelt olyan tényeknek, mint például hogy a Delfi határozta meg a kommentelés szabályait, vagy, hogy ezután kereskedelmi bevételekkel rendelkezett, a *Google France* és a *L'Oréal* ügyek éppen arra mutattak rá, hogy a tevőleges szerep betöltése, vagyis a 2000/31 irányelv 14. cikkének hatálya alóli kikerülés szempontjából ezek a tényezők nem bírnak relevanciával.

A fentiek alapján azt gondolom, nehéz lenne arra a következtetésre jutni, hogy az EJEB megfelelő mértékben vette figyelembe a 2000/31 irányelvet, illetve az azzal kapcsolatos EUB döntéseket. Igaz persze, hogy a luxemburgi bíróság mind a *Google France*,⁵⁶ mind a *L'Oréal*

---

⁵² *Google France* [2010] 118.bek.

⁵³ A Delfi ügy ekkor már az EJEB Nagykamarája előtt volt.

⁵⁴ C-291/13 *Papasavvas v O Fileleftheros Dimosia Etairia Ltd* [2014] ECLI:EU:C:2014:2209 45.bek.

⁵⁵ Brunner, Lisl: The Liability of an Online Intermediary for Third Party Content: The Watchdog Becomes the Monitor: Intermediary Liability after *Delfi v Estonia*. In.: *Human Rights Law Review*, 2016/16/1.sz., Oxford, 168-169.o.

⁵⁶ *Google France* [2010] 119.bek.

ügyben⁵⁷ alapvetően az egyes tagállami bíróságok hatáskörébe utalta a közvetítő szolgáltatók mentességét biztosító szabályok konkrét alkalmazásának lehetőségét, ám az imént ismertetett párhuzamok miatt bizonyára nem lett volna felesleges valamilyen mértékben az EUB ítéleteit is figyelembe venni, azon túl, hogy azok a „releváns nemzetközi jog” részeként a Nagykamara ítéletében feltüntetésre kerültek.

4. Az EJEB ítéletei II.: Az MTE ügy

Alighogy 2015 júliusában lezárult a 2006 óta húzódó *Delfi* ügy, szűk 7 hónappal később az EJEB újfent egy internetes hírportál kommentekért való felelősségének kérdéskörével találta magát szembe.

Történt ugyanis, hogy még 2010. február 5-én a Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete (a továbbiakban: MTE) *Újabb etikátlan magatartás a neten* címmel egy állásfoglalást tett közzé, kifogásolva egy társaság által működtetett két webes szolgáltatás, az ingatlandepo.com és az ingatlanbazar.com gyakorlatát. Ezek az oldalakon a szolgáltató ugyanis határozott időre szóló ingyenes ingatlanhirdetési lehetőséget tett lehetővé, amely a határozott idő lejártát követően díjkötelessé vált, erről viszont a felhasználók nem kaptak előzetes értesítést. S a szolgáltató csak akkor távolította el az elavult hirdetéseket és a személyes adatokat, ha a felhasználók az esedékes díjat megfizették.

Ezt az állásfoglalást aztán többek között az Index.hu Zrt. Tékozló Homár nevű fogyasztóvédelmi blogja is átvette, amelyre mind az MTE blogján, mind a Tékozló Homáron álnéven közölt felhasználói kommentekkel reagáltak, némelyek elég kemény hangnemben. Néhány példa:⁵⁸

- „Erről a »két szemét ingatlanos oldalról« már ezerszer beszéltek”.
- „Azért az ilyenek szarjanak sünt és költsék az összes bevételüket anyjuk sírjára, amíg meg nem döglenek”.

---

⁵⁷ L’Oréal [2011] 117.bek.

⁵⁸ Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete and Index.hu Zrt v Hungary [2016] App no 22947/13 (a lábjegyzetben a továbbiakban: MTE [2016]) 11.bek.

A weboldalakat működtető társaság polgári keresetet nyújtott be az MTE, az Index és egy harmadik – az állásfoglalást átvevő – portál ellen, ugyanis állítása szerint az állásfoglalás, annak átvétele, valamint az arra megszületett kommentek megsértették a jó hírnévhez való jogát. Az eljárás alá vont felek a bírósági keresetről értesülve eltávolították a kifogásolt kommenteket.⁵⁹

2011. március 31-én kelt ítéletében az első fokon eljáró Fővárosi Bíróság⁶⁰ elutasította az alperesek azon érvét, miszerint az Ektv. alapján a kommentfelület működtetője tárhelyszolgáltatónak minősülne, mivel álláspontja szerint a kommentek az „olvasói levelekkel esnek egy tekintet alá, szerkesztett tartalomnak minősülnek, ezért azok tartalmáért az érintett alperesek jogi felelősséggel tartoznak”.⁶¹ Ugyanakkor az MTE állásfoglalását és annak átvételét a Fővárosi Bíróság nem találta jogsértőnek, mert hozzájárult a szakmai vitához és nem lépte túl a kritika elfogadható szintjét.

Miután mindkét fél fellebbezett, 2011. október 27-én a Fővárosi Ítéltábla helyben hagyta a korábbi döntést, az indokolást részben megváltoztatva kimondta viszont, hogy különbséget kell tenni az olvasói levelek és a kommentek között: „az olvasói levelek közlése előzetes szerkesztői szűrés és döntés alapján történik, míg a hozzászólások esetében ilyen döntésre nem kerül sor”. Emellett azonban a Fővárosi Ítéltábla arra a végkövetkeztetésre jutott, hogy a perbeli kommentek úgynevezett magánjellelű megnyilvánulások voltak, amelyek az Ektv. 1. § (4) bekezdése alapján nem tartoznak a törvény tárgyi hatálya alá, így a tárhelyszolgáltatók számára biztosított felelősség alóli mentességek a jelen ügyben nem alkalmazhatóak. Az Ektv. helyett pedig az akkor hatályos 1959. évi IV. törvény 78. § (1) és (2) bekezdése alapján került sor a felelősség megállapítására, mivel az alperesek „teret adtak a felperesre nézve nem vitatottan súlyosan sértő, lealacsonyító hozzászólásoknak, híreszteléssel valósították meg a jóhírnév sérelmét”.⁶²

A felülvizsgálati kérelem nyomán a Kúria is ugyanerre a következtetésre jutott, sőt, megállapította, hogy a kommentek magánjellelűnek minősítésén túl az Ektv.-ben rögzített felelősség alóli mentességek a jelen ügyben azért sem alkalmazhatóak, mert az „alperesek az általuk üzemeltetett honlapon lehetőséget biztosítottak blogbejegyzések megtételére”. S

---

⁵⁹ MTE [2016] 15.bek.

⁶⁰ Az ügy kezdetekor a bíróság megnevezése „Fővárosi Bíróság” volt.

⁶¹ Fővárosi Bíróság 19.P.21.022/2010/7.

⁶² Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.129/2011/4.

amennyiben egy szolgáltató ellenőrizetlen kommentek elhelyezésére biztosít lehetőséget, számolnia kell azzal, hogy ott sértő közlés is megjelenik, amiért felelősséggel tartozik.⁶³

Végül hiába került az ügy az Alkotmánybíróság elé, a testület 2014. május 27-én kelt határozatában elutasította az MTE alkotmányjogi panaszát. A számos elemzés és kritika⁶⁴ tárgyát képező döntéssel kapcsolatban ezen a ponton mindössze a következő – nyilvánvalóan téves –, az internet működésével kapcsolatos alkotmánybírósági álláspontot érdemes rögzíteni: „a blogok és közösségi oldalak viszont közelebb állnak a VI. cikkben védett magánközlésekhez, mert az ezekben foglalt közlésekhez csak a közlő személy által meghatározott (zárt számú) felhasználó jut hozzá (ismerősök), akiknek ő megengedi”.⁶⁵

A dolgozatnak nem tárgya a hazai bíróságok ítéleteinek alaposabb elemzése, annyit mindenesetre szükségszerű megjegyezni, hogy a Pécsi Ítéletábla már 2013. márciusában egy – a kommentfelület működtetője által viselendő jogi felelősség kérdéskörét érintő ügyben – jelentősen eltérő, és álláspontom szerint helyes megközelítést választott: „Az nem várható el a honlap üzemeltetőjétől, hogy folyamatosan figyelemmel kísérje az összes hozzászólást, bejegyzést – különösen nagyobb tartalomszolgáltatók esetében. Az viszont mindenképpen elvárható, hogy ha tudomására jut, hogy jogsértő tartalom került az általa üzemeltetett honlapra, azt távolítsa el mihamarabb”.⁶⁶

Akárcsak a *Delfi* ügyben az észt bíróságok, a jelen ügyben a magyar bíróságok is figyelmen kívül hagyták a 2000/31 irányelvet implementáló hazai jogszabályt és a felelősség megállapítása során az akkor hatályos Polgári Törvénykönyv alkalmazását választották. Az EJEB ítéletében meg is jegyzi, hogy a Kúria nem tért ki annak a következtetésének a magyarázatára, hogy a kérelmezők miért nem minősültek közvetítő szolgáltatóknak. Ennek ellenére a strasbourgi bíróság szerint az akkor hatályos Polgári Törvénykönyv rendelkezései előreláthatóvá tették a kérelmezők számára, hogy harmadik felek törvénytörő kommentjeiért felelősségre vonhatóak lehetnek.⁶⁷ Talán abból is adódóan, hogy a jelen ügyben tett végkövetkeztetés a *Delfi* ügygel ellentétes, a külföldi szakirodalom kevesebb figyelmet szentelt neki. Tény azonban, hogy az EJEB újfent elmulasztotta megválaszolni azt a kérdést, hogy az

---

⁶³ Pfv.IV.20.217/2012/5.

⁶⁴ Lásd például: Polyák Gábor: Offline sötétség az Alkotmánybíróságon. In.: https://hvg.hu/velemeney/20140604_Offline_sotetseg_az_Alkotmanybirosagon (Utolsó letöltés ideje: 2018. december 1.)

⁶⁵ 19/2014. (V. 30.) AB határozat [61]

⁶⁶ Pécsi Ítéletábla Pf. VI. 20.776/2012/5.

⁶⁷ MTE [2016] 50-51.bek.

online hírportálok a felhasználói kommenteket illetően tárhelyszolgáltatónak minősülnek-e, s így felelősségük megállapítására alkalmazható-e a 2000/31 irányelv 14. cikke. Úgy tűnik tehát, hogy ha az EJEB a *Delfi* ügyhöz hasonlóan a jelen ügyben is nyilvánvalóan törvényellenesnek minősítette volna a kommenteket, akkor helyben hagyta volna a magyar bíróságok – egy internetes hírportált működtető médiakiadó és egy internetes tartalomszolgáltatókat tömörítő önszabályozó testület kommentekért való felelősségét az akkor hatályos Polgári Törvénykönyv alapján megállapító – döntését.

IV. A tényleges tudomás fogalma

1. A jogszabályi háttér

A 2000/31 irányelv 14. cikke szerinti tárhelyszolgáltatás esetén a szolgáltatót nem terheli felelősség, ha a szolgáltatónak nincsen *tényleges tudomása* jogellenes tevékenységről vagy információról és – ami a kárigényeket illeti – nincsen *tudomása* olyan tényekről vagy körülményekről, amelyek nyilvánvalóan jogellenes tevékenységre vagy információra utalnának. Ezzel a rendelkezéssel összefüggésben érdemes megemlíteni a 2000/31 irányelv 15. cikkének (1) bekezdését, amely alapján a tagállamok nem állapíthatnak meg a szolgáltatókat terhelő olyan általános kötelezettséget, hogy az általuk tárolt információkat nyomon kellene követniük, vagy olyan általános kötelezettséget, amely szerint jogellenes tevékenységre utaló tényeket vagy körülményeket kellene kivizsgálniuk. Ezen a ponton három dolgot szükségszerű rögzíteni:

- 1) A kétféle tudomás megkülönböztetésének az az oka, hogy a jogellenes tevékenységről való *tényleges tudomás* hiánya a büntetőjogi, míg a nyilvánvalóan jogellenes tevékenységre utaló információról való *tudomás* hiánya a polgári jogi felelősség alóli mentességet biztosítja.⁶⁸
- 2) A szabályozás a horizontális megközelítést alkalmazva – vagyis függetlenül attól, hogy polgári jogi, büntetőjogi vagy közigazgatás jogi alapon áll fenn a jogsértés – mentesíti a szolgáltatókat a felhasználók által elkövetett cselekmények alól. Ezzel szemben a DMCA által rögzített vertikális megközelítés értelmében a mentesülés nem általános, hanem tartalomfüggő, amely a konkrét esetben kizárólag a szerzői jogi jogsértésekre vonatkozik.
- 3) A 2000/31 irányelv nem tartalmazza a tényleges tudomás fogalmának pontos meghatározását.

Utóbbinak köszönhetően a tényleges tudomás fogalmának gyakorlatilag szó szerinti átvételén túl néhány kivételtől eltekintve a tagállami jogszabályok sem tartalmaznak pontos definíciót.

---

⁶⁸ Edwards, Lilian: The Fall and Rise of Intermediary Liability Online. In.: Edwards, Lilian – Waelde, Charlotte (szerk.): Law and the Internet. Hart Publishing, Oxford, 2009. 65.o.

2. A bírói gyakorlat

A tagállamok ítélkezési gyakorlata is csak nagyon szűk körben érintette a tényleges tudomás fogalmát, ráadásul e kevés értelmezés között is szignifikáns eltérések mutatkoztak.⁶⁹ Ám a korábban már ismertetett *L'Oréal* ügyben a High Court előzetes döntéshozatal céljából kérdéseket – többek között azt, hogy az eBay a védjegyek bitorlásáról mikor rendelkezhetett (volna) a 2000/31 irányelv 14. cikk (1) bekezdése szerinti tényleges tudomással – terjesztett az EUB-hoz, amelynek így lehetősége volt a fogalom egységes alkalmazásának kialakítására.

Indítványában az ügyben eljáró N. Jääskinen főtanácsnok a tényleges tudomással kapcsolatban több fontos észrevételt is tett. Álláspontja szerint a jogellenes tevékenységgel vagy információval kapcsolatban a szolgáltatónak tényleges tudomással, nem pedig azzal kapcsolatos pusztán gyanúval vagy feltételezéssel kell bírnia. Jogilag pedig a „tudomás” csak a múltba és/vagy a jelenre vonatkozhat, a jövőre nem. Továbbá nem elégséges, ha a szolgáltatónak tudnia kellett volna a jogellenes tevékenységről, vagy jó oka volt feltételezni azt. Következésképpen – zárva a gondolatait – „a tényleges tudomás múltbeli vagy jelenlegi információról, tevékenységről vagy tényről való tudomást jelent, amelyet a szolgáltató külső értesítés vagy saját önkéntes kutatás alapján szerzett”.⁷⁰

Ezt követően az EUB ítélete – egyetértve az indítvánnyal – rögzítette, ahhoz, hogy kárigények esetén egy szolgáltató ne részesüljön a felelősség alóli mentességből, elegendő, ha tudomása volt azon tényekről vagy körülményekről, amelyek alapján valamely gondosan eljáró gazdasági szereplőnek fel kellett volna ismernie a szóban forgó jogellenességet.⁷¹ Hozzátette továbbá, hogy a 2000/31 irányelv 14. cikk (1) bekezdésének a) pontjában kimondott szabályokat úgy kell értelmezni, hogy azok minden olyan helyzetre vonatkoznak, amikor az érintett szolgáltató bármilyen módon tudomást szerez ilyen tényekről vagy körülményekről.⁷² Így az EUB egyrészt rögzítette különösen azt a helyzetet, amikor valamely online piac üzemeltetője saját kezdeményezésére indult vizsgálat folytán felfedezi valamely jogellenes tevékenység vagy információ fennállását, másrészt azt, amikor az ilyen tevékenységről vagy információról értesítik. Az értesítéssel kapcsolatban azt is hozzátette azonban, hogy az nem zárhatja ki automatikusan a 2000/31 irányelv 14. cikkében szereplő felelősség alóli mentesség

---

⁶⁹ Bizottsági Munkadokumentum 33-34.o.

⁷⁰ *L'Oréal* [2010] 162-164.bek.

⁷¹ *L'Oréal* [2011] 120.bek.

⁷² *L'Oréal* [2011] 121.bek.

kedvezményét, mivel az állítólagosan jogellenes tevékenységekről és információkról szóló értesítések pontossága és megalapozottsága elégtelennek bizonyulhat. Így az értesítés főszabály szerint olyan elemnek minősül, amelyet a nemzeti bíróságnak figyelembe kell vennie annak megítéléséhez, hogy az üzemeltető valóban rendelkezett-e tudomással olyan tényekről vagy körülményekről, amelyek alapján valamely gondosan eljáró gazdasági szereplőnek fel kellett volna ismernie a jogellenességet.⁷³

Több fontos megállapítást is tartalmazott az EUB ítélete. Mindenekelőtt meghatároz két helyzetet, amikor a szolgáltató tudomást szerezhet a jogellenes információról. A második helyzettel (ti. értesítés) kapcsolatban hiába rögzíti azonban a luxemburgi bíróság, hogy egy internet-szolgáltató nem hagyatkozhat pusztán arra, amit egy panaszos az értesítésében előad, nem tért ki arra, hogy mikor is minősül az értesítés pontosnak és megalapozottnak. Más szavakkal, meg kell-e felelnie, s ha igen, akkor milyen tartalmi követelményekkel kell bírnia egy értesítésnek ahhoz, hogy egy tárhelyszolgáltató tényleges tudomással bírjon a jogellenes tevékenységről vagy információról. Dolgozatom hátralévő részében tehát – bár időről-időre a nyomon követésre vonatkozóan is merülnek fel kérdések⁷⁴ – a legtöbb nehézséget előidéző értesítés problémakörét fogom körüljárni.

---

⁷³ L'Oréal [2011] 122.bek.

⁷⁴ Smith, Graham: Time to speak up for Article 15. In.: <https://www.cyberleagle.com/2017/05/time-to-speak-up-for-article-15.html> (Utolsó letöltés ideje: 2018. december 1.)

V. Az értesítési-eltávolítási eljárás

1. Alapvetések

Az értesítési-eltávolítási eljárás (*notice-and-takedown system*) kidolgozásakor a jogalkotó a könyvárúsítókra vonatkozó felelősségi szabályokból indult ki, ugyanis a könyvesbolt tulajdonosa sem ismerheti a polcain tárolt összes áru tartalmát, viszont amennyiben egy olyan megkeresés érkezik részére, amelyből értesül valamely általa árusított könyv jogsértő tartalmáról, elvárható, hogy a kereskedő haladéktalanul vegye le polcairól és szüntesse be a jogsértő termék forgalmazását.⁷⁵ Ez a konstrukció elsőként a DMCA-ban került rögzítésre és azt a célt szolgálta, hogy a szerzői és szomszédos jogi, valamint a védjegyjog által védett szellemi alkotásokon fennálló jogok megsértése esetén a lehető leggyorsabban fel lehessen lépni.⁷⁶

Az eljárást eredetileg tehát a szerzői jogban vezették be, de utóbb kiterjesztették a tárhelyszolgáltatókra is. Lényegében ezt a konstrukciót fektette le a 2000/31 irányelv 14. cikke is, ám alkalmazása kezdetektől fogva számos kérdést vetett fel. Az alábbi fejezetben ezek kerülnek bemutatásra.

2. Az értesítésre vonatkozó követelmények

Az Európai Bizottság munkadokumentuma⁷⁷ szerint a tárhelyszolgáltatók – nem meglepő módon – annak érdekében, hogy a kifogásolt tartalom jogszerűségét megítélhessék, a minél részletesebb értesítés fontosságát hangsúlyozzák. Ezzel szemben a jogosultak aggályukat fejezik ki a túl részletes értesítéssel kapcsolatban, mivel az jelentős terhet róna rájuk. Kérdés tehát, hogy a két egymással ellentétes álláspont között hogyan alakítható ki a megfelelő egyensúly.

---

⁷⁵ Klein Tamás: Adalékok az online diskurzusok szabályozási kérdéseire. In.: Koltay András – Török Bernát (szerk.): Sajtószabadság és médiajog a 21. század elején 4. Wolters Kluwer, Budapest, 2017. 163.o.

⁷⁶ Grad-Gyenge Anikó – Szentlélek Szabolcs: Az elektronikus kereskedelem szabályozása. In.: Tóth András (szerk.): Infokommunikációs jog II. Patrocinium Kiadó, Budapest, 2015. 121.o.

⁷⁷ Bizottsági Munkadokumentum 43.o.

A kizárólag szerzői jogi jogsértésekre alkalmazandó DMCA pontosan előírja az értesítés tartalmi követelményeit,⁷⁸ ám a horizontális megközelítést választó 2000/31 irányelv nem tartalmaz ilyen jellegű rendelkezéseket, és 46) preambulumbekzdésében mindössze annyit rögzít, hogy az eltávolítást az e célból nemzeti szinten megállapított eljárásoknak a figyelembevételével kell elvégezni. A 16. cikk, illetve a 40) preambulumbekzdés pedig az egyes tagállamokat ezen a területen csupán az önszabályozásra ösztönzi. Ám mivelhogy a 2000/31 irányelv rendelkezéseit a tagállamok gyakorlatilag szó szerint implementálták, legtöbbjük jogrendszere nem is határozza meg az értesítés kötelező tartalmi elemeit.⁷⁹ A kevés kivétel közé tartozik például Finnország⁸⁰ vagy Magyarország,⁸¹ amelyek a 2000/31 irányelv szövegszerű átvételén túl a szellemi alkotásokat érintő jogsértésekre az értesítési-eltávolítási eljárást is a harmonizált jogszabályaik részévé tették, meghatározva így az értesítésre vonatkozó tartalmi követelményeket is.

Ezen a ponton érdemes megemlíteni a 2000/31 irányelvet a brit jogba átültető 2002-es Elektronikus Kereskedelmi Rendelkezéseket,⁸² amely a 22.§ (b) pontjában a tényleges tudomást eredményező értesítésre vonatkozóan bizonyos tartalmi követelményeket előír. Így a bíróságoknak az ügy szempontjából valamennyi releváns körülményt figyelembe kell venniük, különösen azt, hogy az értesítés tartalmazta-e i) a jogosult teljes nevét és lakcímét ii) a kifogásolt tartalom azonosításához szükséges adatokat, valamint iii) a kifogásolt tartalom jogellenességére vonatkozó részleteket. Ez utóbbi követelmény, vagyis az állítás jogellenességéről való tudomás különösen annak fényében jelentős, hogy azt megelőzően, az 1996-os Defamációs⁸³ Törvény (Defamation Act 1996) 1.§ (c) pontja értelmében a szolgáltatókat pusztán már a defamáló állításról (és nem a defamáló állítás jogellenességéről) való tudomás esetén felelősségre lehetett vonni. A brit bíróságok pedig több olyan defamációs

---

⁷⁸ DMCA 512(c)1(C), 512(c)3)

⁷⁹ Kuczerawy, Aleksandra: Intermediary liability & freedom of expression: Recent developments in the EU notice & action initiative. In.: Computer Law & Security Review, 2015/31.sz., Leuven, 49.o.

⁸⁰ Act on provision of information society services (458/2002) 22. cikk

⁸¹ Ektv. 13. § (2)

⁸² The Electronic Commerce (EC Directive) Regulations 2002

⁸³ Az angolszász jogban használt defamation fogalma nem helyettesíthető egyértelműen egyetlen magyar jogi terminológiával sem, mivel az kiterjed a Polgári Törvénykönyvben szereplő személyiségi jogsértések bizonyos esetein túl még a Büntető Törvénykönyvben kodifikált rágalmazás és becsületsértés fogalmára is. Lásd: Nádori Péter: Megoldás a komment-dilemmára? In.: In Medias Res, 2014/2.sz., Budapest, 305.o. Így az ebben a fejezetben ismertetett brit ügyeknél, az egyszerűség kedvéért, a defamáció kifejezést fogom használni.

üggyel is szembe találták magukat, ahol az egyik fő kérdés éppen az volt, hogy a panaszos értesítése megfelelt-e az imént ismertetett tartalmi követelményeknek.

Az első releváns, vagyis a *Bunt v Tilley & Others* ügy előzményeként Tilley és további két magánszemély, több Buntról szóló, defamáló állítást tett közzé különböző internetes fórumokon. Végül a felperes az internet-szolgáltatók ellen is megindította az eljárást, mivel álláspontja szerint – a szolgáltatóknak elküldött több e-mailje⁸⁴ miatt – azoknak tudniuk kellett arról, hogy jogsértő tartalmakat tároltak. Ám a High Court arra a végkövetkeztetésre jutott, hogy az e-mailek nem feleltek meg az értesítésre vonatkozó tartalmi követelményeknek, mivel azok a kifogásolt állítások jogellenességére vonatkozóan semmilyen információt nem tartalmaztak. S az ügyben döntést hozó Eady bíró szerint „ahhoz, hogy valamit jogellenesnek lehessen minősíteni, az eljáró személynek tudnia kell valamit a rendelkezésre álló védekezési lehetőségek erősségéről vagy gyengeségéről”.⁸⁵

A *Davison v Habeeb & Others* ügy kiindulópontja egy – a Google szerverei által tárolt blogon megjelenő – cikksorozat volt, amelynek szerzője több közéleti személyt is csalással, illetve korrupciós bűncselekmények elkövetésével vádolt meg. Az egyik megvádolt személy levélben kérte a blogot tároló Google-t, hogy – mivel a kifogásolt cikk rá nézve defamáló állításokat tartalmaz – távolítsa el azt. A panasz beérkezését követően a Google kapcsolatba is lépett a cikk szerzőjével, aki – arra hivatkozva, hogy a felperes telephelyén a rendőrség súlyos csalásra utaló dokumentumokat foglalt le – fenntartotta korábbi állítását. Így a tartalom elérhető maradt.⁸⁶ A Google felelősségét vizsgálva a High Courtnak többek között arra a kérdésre kellett választ adnia, hogy miképpen köteles eljárni egy tárhelyszolgáltató akkor, amikor ellentmondásos állításokkal kell szembenéznie.

Az ügyben eljáró Parkes bíró a kérdés megválaszolása érdekében visszautalt a *Bunt v Tilley* ügyben Eady bíró által korábban már lefektetett és a *Kaschke v Gray* ügyben Stadlen bíró által megerősített álláspontra, miszerint „ahhoz, hogy valamit jogellenesnek lehessen minősíteni, az eljáró személynek tudnia kell valamit a rendelkezésre álló védekezési lehetőségek erősségéről vagy gyengeségéről”.⁸⁷

Parkes bíró felidézte továbbá Matthew Collins hasonló témában írt művének egyik megállapítását: „Tételezzük fel például azt, hogy egy tárhelyszolgáltatónak egy általa tárolt

---

⁸⁴ Bunt v Tilley & Others [2006] EWHC 407 (QB) (a lábjegyzetben a továbbiakban: Bunt [2006]) 26.bek.

⁸⁵ Bunt [2006] 72.bek.

⁸⁶ Davison [2011] 11-14.bek.

⁸⁷ Davison [2011] 59-60.bek.

olyan információról van tudomása, amely szerint egy magánszemély egy súlyos bűncselekményt követett, ám nincsen tudomása olyan tényekről vagy körülményekről, amelyek alapján a feltevés valóságtartalmát vagy annak hiányát meg tudná állapítani. Ilyen körülmények között valószínűnek tűnik, hogy a tárhelyszolgáltatót megilletnék a 2000/31 irányelv által biztosított mentességek, mivel nincsen tényleges tudomása arról, hogy a szerverén lévő információ jogellenes, és nincsen tudomása olyan tényekről vagy körülményekről, amelyek alapján nyilvánvaló lenne, hogy az információ jogellenes”.⁸⁸

Végül a High Court – figyelembe véve a *L’Oréal* ügy⁸⁹ megállapításait is – arra a döntésre jutott, hogy amennyiben egy szolgáltatót olyan körülmények között értesítenek egy állítólagosan becsületsértő állításról, hogy nem ismert az esetleges elérhető védekezési lehetőség, a szolgáltató egy olyan értesítést kap, amelynek megalapozottsága elégtelennek fog bizonyulni. Ezek között a körülmények között pedig a tárhelyszolgáltatónak nem lesz tényleges tudomása a jogellenes információról, és nem lesz tudomása olyan tényekről és körülményekről, amelyek alapján nyilvánvaló lenne, hogy az információ jogellenes.⁹⁰

Említést érdemel még egy további aspektusa az ügynek. Tudniillik a felperes azt is állította, hogy miután a cikksorozat több abszurd állítást is tartalmazott, a szolgáltatónak fel kellett volna ismernie annak jogellenességét. Ezzel kapcsolatban a High Court egyrészt azt hangsúlyozta, hogy a *Kaschke v Gray* ügyben egy ugyanilyen érvet nem talált kellően megalapozottnak az ügyben eljáró Stadlen bíró,⁹¹ másrészt kiemelte, hogy a szolgáltató felvette a kapcsolatot a cikk szerzőjével, aki további információk nyújtásával igyekezett alátámasztani korábbi állításait. A High Court szerint tehát a szolgáltatónak két egymásnak ellentmondó állítással kellett szembenéznie s nem volt abban a helyzetben, hogy dönteni tudjon közöttük. Ám a High Court azt is rögzítette, hogy amennyiben a szolgáltató pontos és megalapozott értesítést kapott volna, valamint a cikk szerzője nem próbálta volna meg alátámasztani korábbi állításait, akkor a bíróság ellentétes következtetésre is juthatott volna.⁹²

A *Tamiz v Google Inc Google UK Ltd* ügy előzményét egy blogon közzétett cikkhez érkező több, állítólagosan defamáló komment jelentette,⁹³ amely után az ügy felperese levélben kérte

---

⁸⁸ Davison [2011] 61.bek.

⁸⁹ L’Oréal [2011] 122.bek.

⁹⁰ Davison [2011] 63.bek.

⁹¹ Kaschke [2010] 102.bek.

⁹² Davison [2011] 65-68.bek.

⁹³ Tamiz [2012] 1.bek.

a blogot tároló Google-t, hogy távolítsa el az állítása szerint hamis és defamáló tartalmat.⁹⁴ A High Court – annak vizsgálata során, hogy a Google az értesítésnek köszönhetően rendelkezett-e tényleges tudomással a jogsértő tartalomról – rögzítette, nem minősül pontosnak és megalapozottnak egy olyan értesítés, amelynek küldője mindössze annyit állít, hogy a kifogásolt tartalom defamáló, mert nem várható el a szolgáltatótól, hogy „készpénznek” vegyen egy ilyen állítást.⁹⁵

Az imént ismertetett ítéletekből az látszik kirajzolódni, hogy – legalábbis defamációs ügyekben – egy felhasználótól érkező értesítés pontossága és megalapozottsága nehezen bizonyulhat elégségesnek ahhoz, hogy azáltal egy szolgáltató tényleges tudomással bírjon a jogsértő tartalomról. Tehát nem elég, ha egy közlés *prima facie* defamáló, hiszen az nem jelent szükségszerűen jogellenességet.

Az Európai Bizottság által közreadott – korábban már hivatkozott – munkadokumentum viszont arra hívja fel a figyelmet, hogy egyes tagállamokban kezd kirajzolódni egy olyan megközelítés is, miszerint a tényleges tudomás elérését alapvetően határozza meg a tartalom jogsértő jellegének súlya, így „nyilvánvalóan törvénysértő” tartalom esetén egy felhasználótól érkező pusztá értesítés is tényleges tudomást eredményezhet.⁹⁶

Általános következtetéseket korai lenne még levonni, mindenesetre ez a koncepció nehezen egyeztethető össze a 2000/31 irányelv – fentebb kifejtésre került – horizontális megközelítésével.

3. Az eltávolítás határideje

A 2000/31 irányelv 14. cikk b) pontja előírja az internetes platformok számára, hogy – amennyiben továbbra is részesülni kívánnak a felelősség alóli mentességből – „haladéktalanul” lépjenek fel a jogellenes tartalom eltávolítása érdekében, amint tudomást szereztek róla.⁹⁷

Az alfejezet kulcsszava, vagyis a 2000/31 irányelvben szereplő „haladéktalan” (*expeditious*) kifejezés gyakorlatilag szó szerint került átültetésre az egyes tagállami jogszabályokba, hiszen

---

⁹⁴ Tamiz [2012] 16-20.bek.

⁹⁵ Tamiz [2012] 59-60.bek.

⁹⁶ Bizottsági Munkadokumentum 34-35.o.

⁹⁷ 2000/31 irányelv 14. cikk

például a francia⁹⁸ szabályozás a *promptement*, a spanyol⁹⁹ a *con diligencia*, vagy az olasz¹⁰⁰ az *immediamente* fogalmat használja.

Am arról, hogy pontosan mikor is minősül a jogsértő tartalom eltávolítása „haladéktalannak”, sokáig igen kevés információ állt rendelkezésre. Ezen kevés rendelkezésre álló információ egyikeként említhető, hogy néhány tagállam, az értesítési-eltávolítási eljárást magába foglaló jogszabályában, bizonyos jogsértő tartalmak eltávolítására pontosan meghatározott határidőt ír el. Így például az Ektv. értelmében a szolgáltató a szerzői jogsértéssel kapcsolatos értesítés átvételétől számított 12 órán belül köteles intézkedni az információ eltávolítása végett.¹⁰¹ De szintén ebben a körben említhető a 2006-os brit Terrorism Act, amely a szolgáltatók számára 2 munkanapos határidőt ír elő a terrorizmushoz kapcsolódó tartalmak eltávolítására.¹⁰²

Egészen 2017-ig kellett várni egy olyan tagállami jogszabály elfogadására, amely a „haladéktalan” eltávolítással kapcsolatban minden egyes jogsértő tartalomra kiterjedően, pontosan meghatározott határidőt írt elő. A szóban forgó jogszabály a német Gesetz zur Verbesserung der Rechtsdurchsetzung in sozialen Netzwerken (a továbbiakban: NetzDG), amely a közösségi médiaportálok számára írja elő, hogy a nyilvánvalóan törvényellenes tartalmat az erről szóló értesítés átvételétől számított 24 órán belül, minden egyéb törvényellenes tartalmat pedig az értesítés átvételétől számított 7 napon belül távolítsanak el.¹⁰³ S amennyiben egy szolgáltató e kötelezettségeinek nem tesz eleget, úgy vele szemben akár 50 millió euró összegű bírság is kiszabható.¹⁰⁴

Az EU-ban zajló folyamatokat is szemügyre véve megállapítható, hogy a „haladéktalan” eltávolítás határidejének egyre szűkebb értelmezése nyer teret, s így a tárhelyszolgáltatók, azon belül is a közösségi médiaportálok egyre nagyobb nyomás alá kerülnek. Már 2016-ban – az Európai Bizottság és a Facebook, a Microsoft, a Twitter és a YouTube megállapodásával – elfogadásra került egy, a jogellenes online gyűlöletbeszéd elleni küzdelemre vonatkozó magatartási kódex, 24 órán belül határozva meg az ilyen tartalmak eltávolítási határidejét.¹⁰⁵

---

⁹⁸ LOI no 2004-575 du 21 juin 2004 pour la confiance dans l'économie numérique 6. cikk (2)

⁹⁹ Ley 34/2002, de 11 de julio de servicios de la sociedad de la información y de comercio electrónico

¹⁰⁰ Decreto Legislativo 9 aprile 2003, n. 70., 16. cikk. 1. b)

¹⁰¹ Ektv 13. § (4)

¹⁰² Terrorism Act 2006 3 (2) (b)

¹⁰³ NetzDG 3. cikk (2) 3.

¹⁰⁴ NetzDG 4. cikk

¹⁰⁵ Európai Bizottság: A jogellenes online gyűlöletbeszéd felszámolására vonatkozó magatartási kódex, 2016

A magatartási kódexet követően az Európai Bizottság által 2017 szeptemberében kiadott, a jogellenes online tartalmak elleni fellépést tárgyaló közlemény részletesebben is foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy mit is jelent a gyakorlatban a „haladéktalan” eltávolítás, s ezzel kapcsolatban a közlemény a következőképpen fogalmaz: „[a haladéktalan eltávolítás] a szóban forgó ügy sajátosságaitól, különösen a jogellenes tartalom típusától, az értesítés pontosságától és az esetlegesen okozott kártól függ”. Majd hozzáteszi: „a gyakorlatban a különböző tartalmak esetében az adott tartalom jogszerűségének meghatározásához különböző mennyiségű háttér-információra van szükség. Például amíg gyermekpornográfia esetében könnyebb megállapítani az anyag jogellenes jellegét, a rágalmozó kijelentések jogellenességének meghatározása általában alapos elemzést igényel annak kontextusát illetően”.¹⁰⁶

Azt gondolom, a Bizottság a Közleményében helyesen differenciál a különböző tartalmak között, ám egy 2018 márciusában kiadott ajánlásból már úgy tűnik, hogy a Bizottság némiképp változtatott szemléletén, és alapvetően két tartalom: i) a terrorista tartalom és ii) minden egyéb tartalom között tesz különbséget. Sőt, előbbiekkal kapcsolatban úgy fogalmaz, hogy mivel az a megjelenésének az első órájában a legkárosabb, az internetszolgáltatóknak az ezzel kapcsolatos hatósági bejelentéseket egy órán belül kell értékelniük, és adott esetben intézkedéseket is kell hozniuk.¹⁰⁷

Az ajánlásból pedig – a Jean-Claude Juncker, az Európai Bizottság elnöke által 2018 szeptemberében elmondottak szerint – hamarosan kötelező erővel bíró jogszabály is lesz. Az egyórás eltávolítási határidő mellett pedig további fontos előírás, hogy e kötelezettséget megszegő internetszolgáltató teljes éves forgalma akár 4%-ának megfelelő összegű bírsággal is szankcionálható lenne.¹⁰⁸

Az akár Európában, akár világszinten zajló folyamatokból úgy tűnik, nemhogy az internetszolgáltatókra nehezedő nyomás csökkenéséről nem beszélhetünk, hanem egyelőre még a rájuk nehezedő nyomás növekedésének üteme sem látszik enyhülni.

---

¹⁰⁶ A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Fellépés a jogellenes online tartalmak ellen Az online platformok megnövelt felelőssége felé Brüsszel, 2017.9.28. COM(2017), 555, final 15-16.o.

¹⁰⁷ A Bizottság (EU) 2018/334 Ajánlása (2018. március 1.) az illegális online tartalom hatékony kezelésére irányuló intézkedésekről 35.bek.

¹⁰⁸ Stolton, Samuel: Juncker goes to war against disinformation and online terrorist content. In.: <https://www.euractiv.com/section/cybersecurity/news/uncker-goes-to-war-against-disinformation-and-online-terrorist-content/> (Utolsó letöltés ideje: 2018. december 1.)

4. Az EJEB álláspontja

A korábban már alaposan szóba kerülő *Delfi* és *MTE* ügyekre ezen a ponton újra ki kell térni. Ebben a két ügyben az EJEB ugyanis közelebbről vizsgálta meg az értesítési-eltávolítási rendszert, mivel ezt vezették be az érintett portálok a jogsértő kommentek eltávolítására. A jogviták egyik leghangsúlyosabb eleme pedig éppen az volt, hogy az értesítési-eltávolítási eljárás alkalmazásával teljesítették-e a kérelmezők az elvárható gondosság mércéjét.

Mindenekelőtt rá kell mutatni a két ügy közötti döntő különbségre. Hiszen, míg a strasbourgi bíróság a *Delfi* ügyben tárgyalta kommenteket gyűlöletbeszédnek minősítette,¹⁰⁹ addig az *MTE* ügyben tárgyalta olyat olyan értéktelen értékítéleteknek, amelyek közönségesek és sértőek voltak ugyan, ám nem süllyedtek le a gyűlöletbeszéd szintjére, tehát nem lehetett *a priori* „nyilvánvalóan törvénysértőnek” tekinteni őket.¹¹⁰ Zárójelben azért érdemes megjegyezni, hogy igencsak aggályos az EJEB ezen következtetése. A *Delfi* ügyben ugyanis még a nemzeti bíróságok sem, csupán a Nagykamara minősítette gyűlöletbeszédnek a kommenteket, majd az *MTE* és *Tamiz* ügyekben az EJEB már azt hangsúlyozta, hogy „bár a kommentekben használt kifejezések egy alacsony stílusréteghez tartoznak, az internetes portálokön zajló kommunikációban gyakran előfordulnak, amely megfontolás az ilyen kifejezéseknek tulajdonítható hatást csökkentheti”.¹¹¹

Mindenesetre a *Delfi* ügyben a Nagykamara megállapította, hogy a portál kétségtelenül megtett bizonyos általános intézkedéseket a gyalázkodó kommentek közzétételének megelőzésére, illetve azok eltávolítására, hiszen például „tiltott szavak” alapján működő automatikus szűrőt, valamint értesítési-eltávolítási rendszert is működtetett, melynek keretében bármely felhasználó értesíthette az adminisztrátorokat az esetlegesen aggodalomra okot adó hozzászólásokról. Mindezek felül pedig a portál adminisztrátorai saját kezdeményezésükre is el tudták távolítani a megítélésük szerint törvénysértő kommenteket. Ennek ellenére az EJEB arra a következtetésre jutott, hogy ezek az eszközök összességében mégsem bizonyultak hatékonyak a nyilvánvalóan jogsértő hozzászólásokkal szemben. Az ilyen kommenteket ugyanis haladéktalanul, akár értesítés nélkül is el kell távolítani a felelősségre vonás elkerülése érdekében.¹¹²

---

¹⁰⁹ *Delfi* [2015] 140.bek.

¹¹⁰ *MTE* [2016] 75-76.; Kúris bíró egyező véleménye 2.bek.

¹¹¹ *MTE* [2016] 77.bek; *Tamiz v the United Kingdom* [2017] App no 3877/14 81.bek.

¹¹² *Delfi* [2015] 152-159.bek.

Az *MTE* ügyben alkalmazott eszközöket illetően az EJEB többek között azt rögzítette, hogy a kérelmezők értesítési-eltávolítási rendszert működtettek, illetve az Index.hu Zrt. a fogyasztóvédelmi blogján még egy moderátori csapatot is használt, amelynek tagjai a portálon közzétett kommentek részleges nyomon követését végezték.¹¹³ Ám a magyar bíróságok szerint ezek az eszközök elégtelennek bizonyultak, sőt azáltal, hogy a kérelmezők nem ellenőrzött kommentek közzétételét tették lehetővé, számolniuk kellett azzal, hogy néhányan megsértik a törvényt. A strasbourgi bíróság azonban nem értett egyet ezzel az állásponttal, ugyanis „ez túlzó és ésszerűtlen előrelátást feltételez, amely veszélyeztetheti az interneten történő információközlés szabadságának jogát.”¹¹⁴ Továbbá az értesítési-eltávolítási rendszerrel kapcsolatban arra a következtetésre jutott, hogy az – a *Delfi* ügygel ellentétben – itt megfelelő eszköznek bizonyult volna¹¹⁵ a sérelmet szenvedett társaság üzleti jó hírnevének védelméhez.¹¹⁶

Az ítélethez fűzött egyező véleményében Kūris bíró leszögezte, hogy az ugyan a *Delfi* ügyben tett végkövetkeztetéssel ellentétes, nem tér el az ott alkalmazott elvektől.¹¹⁷ Úgy tűnik tehát, hogy a *Delfi* ügyben megállapított felelősségi rendszert kizárólag olyan kommentek esetében kell alkalmazni, amelyek gyűlöletbeszéd szintjére süllyednek le vagy erőszakra hívnak fel, azaz *a priori* „nyilvánvalóan törvénysértőek”. A strasbourgi bíróság szerint az *MTE* ügyben azonban – ahol a kommentek nem érték el a gyűlöletbeszéd szintjét – az értesítési-eltávolítási rendszer megfelelő eszköz az érintettek jogainak védelme tekintetében.¹¹⁸

A két ítéletből az olvasható ki, hogy a pusztán sértő kommenteket elegendő értesítés után eltávolítani, míg gyűlöletbeszéd esetén nagyobb fokú gondossággal kell eljárniuk az internetes hírportáloknak, és haladéktalanul, akár értesítés nélkül, saját kezdeményezésre kell eltávolítaniuk azt. Ezzel a megközelítéssel véleményem szerint azonban jelentős problémák vannak. Ahhoz ugyanis, hogy egy szolgáltató felfedezze a nyilvánvalóan törvénysértő kommenteket, folyamatosan nyomon kell követnie valamennyi hozzászólást. Az EJEB az *MTE* ügyben pedig hiába állapította meg az értesítési-eltávolítási rendszerrel kapcsolatban, hogy az megfelelő eszköznek bizonyult, semmilyen garancia nincsen arra, hogy egy portálon soha nem lesz erőszakra felhívó komment közzétéve. Így az *MTE* ügyben született ítélet a felelősségre

---

¹¹³ MTE [2016] 81.bek.

¹¹⁴ MTE [2016] 82.bek.

¹¹⁵ A sértett társaság soha nem kérte a szolgáltatóktól a kommentek eltávolítását, ehelyett közvetlenül bírósági úton keresett jogorvoslatot.

¹¹⁶ MTE [2016] 91.bek.

¹¹⁷ MTE [2016] Kūris bíró egyező véleménye 1.bek.

¹¹⁸ MTE [2016] 91.bek.

vonás elkerülése érdekében könnyen a felhasználói kommentek általános nyomon követés felé mozdíthatja el az online hírportálok üzemeltetőit.

Küris bíró az *MTE* ügyben született ítélethez írt egyező véleményében figyelmeztetett: „Ma még túl korai általános következtetéseket levonni. Azzal a reménnyel kell e jövőbeli ügyek elé nézni, hogy a jelen ítélet – bár egyesek számára visszalépésnek tűnhet a Delfi AS ügghöz képest – pusztán további bizonyítéka lesz annak, hogy az ilyen típusú ügyekben elérhető egyensúly milyen kényes”.¹¹⁹ Ha általános következtetéseket még valóban nem is lehet levonni, az mindenesetre kirajzolódni látszik a két ítéletből, hogy különböző típusú jogsértések esetén különböző intézkedések foganatosítását várja el az EJEB az egyes szolgáltatóktól. Az EJEB megállapítása, miszerint „az értesítési-eltávolítási rendszer – amennyiben a gyors reagálást lehetővé tévő hatékony eljárások kísérik – *sok esetben* megfelelő eszköze lehet az egyensúly kialakításának”,¹²⁰ pedig azt sugallja, hogy vannak olyan esetek (mint például a *Delfi* ügy), ahol ez a rendszer nem tud hatékony és megfelelő eszközként funkcionálni.

A harmadik, a témakörben releváns *Pihl* ügy¹²¹ kiindulópontját egy non-profit egyesület által működtetett kisméretű blogon közétett – Pihl urat náci rendezvényen való részvétellel megvádoló – bejegyzés, valamint az arra érkező – Pihl urat rendszeres kábítószer fogyasztónak beállító – anonim komment jelentette. Kilenc nappal később Pihl úr egy, a bejegyzéshez fűzött hozzászólásában tagadta a két állítást s kérte azok haladéktalan eltávolítását, amelyet a következő napon a portált üzemeltető egyesület egy bocsánatkérő poszt egyidejű közzétételével meg is tett. Mindezek ellenére, mivel a rágalmozó állítások kilenc napon keresztül elérhetőek voltak, Pihl úr eljárást indított a szolgáltató ellen, ám a svéd bíróságok elutasították kérelmét, aki így utolsó lehetőségként a strasbourgi bírósághoz fordult.¹²²

Ítéletében az EJEB a következő tényezőknek tulajdonított kiemelt jelentőséget:

- 1) a bejegyzéssel ellentétben a kommentnek – amely nem süllyedt le a gyűlöletbeszéd szintjére – semmilyen köze nem volt Pihl úr politikai nézeteihez, így annak közzététele a portált működtető egyesület részéről nehezen lett volna előrelátható,
- 2) a blog kisméretű, egy non-profit egyesület működtette, s az a nagyobb nyilvánosság számára ismeretlen volt, így nem volt valószínűsíthető, hogy a bejegyzés nagyszámú kommentet generált volna, vagy egyébként magát a posztot sokan olvasták volna,

---

¹¹⁹ MTE [2016] Küris bíró egyező véleménye 4.bek.

¹²⁰ Delfi [2015] 159.bek; MTE [2016] 91.bek.

¹²¹ Pihl v Sweden [2017] App no 74742/14 (a lábjegyzetben a továbbiakban: Pihl [2017])

¹²² Pihl [2017] 3-16.bek.

3) a portál üzemeltetői lehetővé tették ugyan a hozzászólások közzétételét, ám egyértelműen jelezték, hogy azok nem esnek át előzetes ellenőrzésen, s így azokért kizárólag a szerzőket terheli felelősség, továbbá jelen ügyben az értesítést követően már másnap eltávolították a kifogásolt tartalmat.¹²³

Így mindezeket figyelembe véve a strasbourgi bíróság nem állapította meg a szolgáltató felelősségét.¹²⁴

A jelen döntéssel újfent megerősítést nyert, hogy az online platform felelősségi szintjét befolyásolja a felhasználói tartalom jogsértő jellegének mértéke, vagyis a nyilvánvalóan törvénysértő tartalmat haladéktalanul, akár értesítés hiányában is el kell távolítani, egyéb esetben viszont az értesítést követő eltávolítás is megfelelő eszköznek bizonyulhat a felelősségre vonás elkerülése érdekében. Viszont ahogy korábban már utaltam rá, ez a megközelítés – a nyilvánvalóan törvénysértő tartalom közzétételének megelőzése és haladéktalan eltávolítása érdekében – a felhasználói tartalom folyamatos nyomon követésére ösztönözheti és kényszerítheti a szolgáltatókat.

Úgy tűnik továbbá, hogy miután kifejezetten a rágalmozó bejegyzéshez fűzött kommentben kérte Pihl úr a tartalom eltávolítását – a *Delfi* és az *MTE* ügyekkel ellentétben – a jelen ügyben érintett, kisméretű blogot működtető non-profit egyesület nem alkalmazott értesítési-eltávolítási rendszert, és az EJEB sem várta el annak alkalmazását. Emellett, míg az *MTE* ügyben a strasbourgi bíróság a felelősség hiányának megállapítása során nem tulajdonított nagy jelentőséget annak, hogy az egyik kérelmező Magyarország egyik legnagyobb hírportáljának tulajdonosa, addig a *Pihl* ügyben a felelősség hiányának megállapítása során már kifejezetten hangsúlyozta, hogy a kisméretű blogot egy non-profit egyesület működtette. Ezt a nem teljesen világos megközelítést pedig úgy is lehet értelmezni, hogy az EJEB a szolgáltatók számára egyre szűkebb körben biztosítja a felelősség alóli mentességeket, ami a tagállamokat arra ösztönözheti, hogy a nagyobb méretű platformokra szigorúbb szabályokat állapítsanak meg.¹²⁵

---

¹²³ Pihl [2017] 30-37.bek.

¹²⁴ Pihl [2017] 38.bek.

¹²⁵ Vorhoof, Dirk: Pihl v. Sweden: non-profit blog operator is not liable for defamatory users' comments in case of prompt removal upon notice. In.: <https://strasbourgobservers.com/2017/03/20/pihl-v-sweden-non-profit-blog-operator-is-not-liable-for-defamatory-users-comments-in-case-of-prompt-removal-upon-notice/> (Utolsó letöltés ideje: 2018. december 1.)

5. Az értesítési-eltávolítási eljárással kapcsolatos további problémák

a) A szolgáltató dönt a kifogásolt tartalom jogellenességéről

Annak ellenére, hogy egy magatartás jogellenessége kérdésében – elvileg – kizárólag bíróságok hozhatnak döntést, az értesítési-eltávolítási eljárás bevezetésével a felhasználói tartalom jogi minősítésére vonatkozó döntések átkerültek a szolgáltatók hatáskörébe. Akkor, amikor a szolgáltató értesül egy állítólagosan jogsértő tartalomról, értesül egyúttal két alapvető jog összeütközéséről is. Ilyenkor a mérleg egyik serpenyőjében mindig a véleménynyilvánítás szabadsága, a másik serpenyőben pedig egy másik alapvető jog, például a jó hírnév védelmének joga¹²⁶ található. Tehát amikor a szolgáltató a tartalom eltávolítása mellett dönt, a szolgáltatását igénybe vevő harmadik fél véleménynyilvánítási szabadságának korlátozásában is határoz egyúttal.

Már önmagában az roppant aggályos, hogy olyan magánszemélyek és cégek kezébe került az alapjog-korlátozás lehetősége, akiknek döntéshozatali eljárásai nem transzparenszek és alapvető eljárási garanciákkal (például fellebbezéssel) sem rendelkeznek. Ám van egy ezzel kapcsolatos további probléma is: a szolgáltatók olyan helyzetekben kerültek érdemi döntési pozícióba, ahol két egymással ütköző értékről, olyan versengő érdekekről van szó, amelyek azonos tiszteletet érdemelnek.¹²⁷ Hogy az ilyen esetekben – amelyek David Capper szerint az emberi jogi szabályok előtt álló egyik legnagyobb kihívás¹²⁸ – mennyire nehéz a megfelelő egyensúly kialakítása, az kiválóan megmutatkozik a gyűlöletbeszéd megítélése kapcsán. Szemügyre véve ugyanis az EJEB néhány többéves eljárás után meghozott ítéletét és a hozzájuk fűzött különvéleményeket,¹²⁹ könnyen belátható, hogy ez a kérdés még a strasbourgi bíróság számára is igen komoly nehézségeket tud okozni.

---

¹²⁶ A jó hírnév védelmének jogát – a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog részeként – az EJEE 8. cikke védi. Ld. például: *Chauvy and Others v France* [2004] App no 64915/01 70.bek.

¹²⁷ *Von Hannover v Germany (No 2)* [2012] App nos 40660/08 and 60641/08 106.bek; *C-275/06 Productores de Música de España (Promusicae) v Telefónica de España* [2008] SAU ECLI:EU:C:2008:54 68.bek.

¹²⁸ Capper, David: *A szólásszabadság nem habostorta...* In.: *In Medias Res*, 2017/2. sz., Budapest, 211.o.

¹²⁹ Ld. például: *İ.A. v Turkey* [2005] App no 42571/98; *Féret v Belgium* [2009] App no 15615/07; *Vejdeland and Others v Sweden* [2012] App no 1813/07

b) Jobb az elővigyázatosság javára tévedni

Az 1999-es *Godfrey v Demon Internet* ügy¹³⁰ – amely megállapította a szolgáltató felelősségét, mivel az értesítést követően sem távolította el a kifogásolt tartalmat – már a 2000/31 irányelv megalkotása előtt felvetette azt a problémát, amely azóta csak egyre aktuálisabbá vált: az értesítést követően az internet-szolgáltatók – a felelősségre vonás elkerülése érdekében – az elővigyázatosság javára tévednek és érdemi vizsgálat nélkül távolítják el az akár teljesen jogszerű tartalmakat is.

Az értesítést követően két opció lehetséges: 1) az eltávolítás megtagadása esetén a szolgáltatóval szemben jó eséllyel meginduló, akár magas pénzbüntetéssel fenyegető felelősségre vonás, vagy 2) a jogszerű tartalom eltávolítása esetén a szerző által a szolgáltatóval szemben szerződészegés miatt kis valószínűséggel indított, alacsony összegű kártérítési kereset. Ezek fényében egyértelmű, hogy a kifogásolt tartalom eltávolítása sokkal könnyebb, olcsóbb és – ami a legfontosabb – kockázatkerülőbb megoldásnak bizonyul a szolgáltatók számára.

A problémakörrel kapcsolatban ugyan korlátozott számú kutatás áll rendelkezésre, ám azok alapvetően egy irányba mutatnak.¹³¹ Az egyik legismertebb, az Oxfordi Egyetem által végzett kutatásban¹³² egy nagyméretű brit tárhelyszolgáltatót arról értesítettek, hogy szerzői jogokat sértő tartalmat tárol. A kifogásolt tartalmat a kutatásban részt vevők töltötték fel az oldalra, amely – szándékosan – John Stuart Mill: A szabadságról című művének 2. fejezete volt, ahol egyébként Mill többek között a sajtószabadságról és a cenzúra veszélyeiről értekezett. Az 1859-ben írt könyv a közkinccs (public domain) része, tehát nyilvánvalóan nem állt fenn szerzői jogi jogsértés. Ennek ellenére a szolgáltató az értesítés megalapozottságának vizsgálata nélkül, gyakorlatilag azonnal eltávolította a teljesen jogszerű tartalmat. Egy amerikai kutatás pedig azt

---

¹³⁰ *Godfrey v Demon Internet Limited* [1999] EWHC QB 244

¹³¹ Keller, Daphne: Empirical evidence of “over-removal” by internet companies under intermediary liability laws. In.: <http://cyberlaw.stanford.edu/blog/2015/10/empirical-evidence-over-removal-internet-companies-under-intermediary-liability-laws> (Utolsó letöltés ideje: 2018. december 1.)

¹³² Ahlert, Christian – Marsden, Chris – Yung, Chester: How ‘Liberty’ Disappeared from Cyberspace: The Mystery Shopper Tests Internet Content Self-Regulation. In.: <http://pcmplp.socleg.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2014/12/liberty.pdf> (Utolsó letöltés ideje: 2018. december 1.) 3.o.

állapította meg, hogy a szerzői jogi jogsértésekkel kapcsolatos értesítések közel harmada téves volt.¹³³

A korábban már bemutatott NetzDG arra kötelezi a közösségi médiaportálokat, hogy vegyék át a bírók szerepét, hozzájárulnak a döntésekhez ezekben a kényes ügyekben, s ha a nyilvánvalóan törvénysértő tartalmat nem távolítják el 24 órán belül, akkor 50 millió euró összegig terjedő bírsággal kell szembenézniük. Am ellenkező esetben, ha olyan tartalmat távolítanak el, amely egyébként teljesen jogszerű volt, maximum a törölt tartalom szerzőjének kártérítési igényével találhatják magukat szembe, amelynek mind az összege, mind a valószínűsége eltörpül a bírsághoz képest. Mindezek fényében igencsak valószínű, hogy ez a szabályozás arra ösztönzi a szolgáltatókat, hogy tévedjenek az elővigyázatosság javára, vagyis távolítsák el akár a teljesen jogszerű tartalmakat is.

A NetzDG 2. cikk (1) bekezdésének köszönhetően – amely félévente jelentéstételre kötelezi az egy naptári évben 100-nál több értesítést kapó szolgáltatókat – a problémakört illetően rendkívül friss, 2018-as adatok állnak rendelkezésre.

A négy nagy szolgáltató adatai a 2018. január és június közötti időszakról¹³⁴

Platform	Total items reported	Reports resulted in action (removal rate)	Removal rate within 24h
Facebook	1,704	362 (21.2 percent)	76.4 percent (of reports)
YouTube	241,827	58,297 (27.1 percent)	93.0 percent (54.199)
Google+	2,769	1,277 (46.1 percent)	93.8 percent (1.198)
Twitter	264,818	28,645 (10.8 percent)	97.9 percent (28.044)

Azok számára, akik szerint a törvénnyel nem csorbult a véleménynyilvánítási szabadság, hivatkozási alapként szolgálhat az az adat, hogy a négy nagy szolgáltató átlagosan a beérkező értesítések mindössze körülbelül 26%-a után távolította el a kifogásolt bejegyzéseket. Az

¹³³ M. Urban, Jennifer – Quilter, Laura: Efficient Process or Chilling Effects - Takedown Notices under Section 512 of the Digital Millennium Copyright Act. In.: <https://digitalcommons.law.scu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1413&context=chtlj> (Utolsó letöltés ideje: 2018. december 1.)

¹³⁴ Gollatz, Kirsten – Riedl, Martin – Pohlmann, Jens: Germany: Removal of online hate speech in numbers. In.: <https://inform.org/2018/08/24/germany-removal-of-online-hate-speech-in-numbers-kirsten-gollatz-martin-j-riedl-and-jens-pohlmann/> (Utolsó letöltés ideje: 2018. december 1.)

viszont már aggodalomra adhat okot, hogy e tartalom legtöbbjének az eltávolítására 24 órán belül került sor, annak ellenére, hogy a NetzDG alapján a nem nyilvánvalóan törvénysértő tartalmak eltávolításának határideje 7 nap.

Bár csak 2018. január 1. óta hatályos a NetzDG, így az értékelésével kapcsolatban nem lehet még általános következtetéseket levonni, az mindenesetre elgondolkodtató, hogy – az AfD egyik képviselőjének nagy vihart kavaráó újévi Twitter-üzenete miatt – Németország legnagyobb lapja szerint a törvény már a hatályba lépésének napján elbukott.¹³⁵

---

¹³⁵ Reichelt, Julian: Riesen-Streit um gesperrte Twitter-Accounts und Facebook-Löschungen - Bitte keine Meinungspolizei! In.: <https://www.bild.de/politik/inland/gesetze/kommt-jetzt-die-meinungspolizei-54367844.bild.html#fromWall> (Utolsó letöltés ideje: 2018. december 1.)

VI. Általános következtetések és de lege ferenda javaslatok

*Well, senator, my position is not that there should be no regulation”.*¹³⁶

A fentiek alapján arra a kérdésre, hogy a hatályos szabályozással sikerült-e a versengő érdekek közötti egyensúly megteremtése, amellyel biztosítani lehet minden törvény igazi értelmét, vagyis az igazságosság érvényesülését, elkerülve egyúttal azt a veszélyt, amire a *summum ius, summa inuria* római jogi mondás figyelmeztet bennünket,¹³⁷ nemmel kell válaszolnom, s egyúttal jogalkotást sürgetek. Egyetlen kérdés maradt mindössze: hogyan? Válaszaimat leginkább Christina Angelopoulos és Stijn Smet kiváló tanulmánya inspirálta.¹³⁸

Abból, hogy az értesítés tartalmi követelményeivel összefüggésben tagállami bíróságok, az eltávolítás határideje kapcsán pedig az Európai Bizottság is kinyilvánította, hogy különböző tartalmak esetén az adott tartalom jogszerűségének meghatározásához különböző mennyiségű háttér-információra van szükség, arra lehet a következtetni, hogy a felelősség alóli mentesülés valójában nem általános, hanem tartalom- és információfüggő. Más szavakkal, úgy tűnik, hogy a joggyakorlat tett néhány óvatos lépést a horizontális helyett a vertikális megközelítés felé.

Az EJEB *Delfi* ügyben tett és *MTE* ügyben megerősített megállapítása pedig, miszerint „az értesítési-eltávolítási rendszer – amennyiben gyors reagálást lehetővé tévő hatékony eljárások kísérik – *sok esetben* megfelelő eszköze lehet az egyensúly kialakításának”, logikusan azt jelenti, hogy vannak olyan esetek, amikor ez a rendszer nem bizonyul megfelelő eszköznek. Következésképpen tehát, az értesítési-eltávolítási eljárás mellett további, összetettebb, szofisztikáltabb, a kifogásolt tartalom sajátosságait figyelembe vevő eljárásokra lenne szükség.

Egy ilyen összetettebb felelősségi rendszer kialakításához három eljárás kereteit, elveit ajánlom alapul venni: 1) értesítési-értesítési eljárást szerzői jogi jogsértésekkel kapcsolatban, 2) értesítési-várakozási-eltávolítási eljárást defamációs ügyekben és 3) értesítési-eltávolítási eljárást gyűlöletbeszéd esetén.

---

¹³⁶ Részlet Mark Zuckerberg szenátusi meghallgatásából, amelyre 2018. április 10-én, a Cambridge Analytica botrány kirobbanása után került sor. In.: https://www.washingtonpost.com/news/the-switch/wp/2018/04/10/transcript-of-mark-zuckerbergs-senate-hearing/?noredirect=on&utm_term=.a06f1455b374 (Utolsó letöltés ideje: 2018. december 1.)

¹³⁷ Zeno-Zencovich, Vincenzo: Anonim véleménynyilvánítás az interneten. In.: *In Medias Res*, 2014/2.sz., Budapest, 299.o.

¹³⁸ Angelopoulos, Christina – Smet, Stijn: Notice-and-fair-balance: how to reach a compromise between fundamental rights in European intermediary liability. In.: *Journal of Media Law*, 2016/8./sz., London, 266–301.o.

1) A kanadai eredetű, alkotmányossági szempontokat jobban figyelembe vevő értesítési-értesítési eljárás lényege, hogy a szolgáltató az értesítést követően nem dönt a tartalom jogellenességének kérdésében, hanem szerepe arra korlátozódik csupán, hogy a megkeresést továbbítsa a tartalom elhelyezőjének, összekapcsolva így a két felet, rájuk bízva jogvitájuk rendezését. Miután kifejezetten szerzői jogi ügyek esetén tapasztalható a visszaélészerű joggyakorlás, ez az eljárás alkalmas lehet például a téves és megalapozatlan értesítések számának visszaszorítására.

2) A korábban bemutatott brit defamációs ügyek rávilágítottak ezen esetek bonyolultságára: még egy *prima facie* defamáló állítás sem törvénysértő szükségszerűen, így a tartalom szerzőjének meg kell adni a lehetőséget, hogy alátámassza állítását. Bár a brit bírói gyakorlat – mint fentebb bemutatam – következetesen ragaszkodott ehhez az alapelvhez, az értesítési-eltávolítási eljárás éppen arra ösztönzi a szolgáltatókat, hogy minden kifogásnak azonnal tegyenek eleget és távolítsák el az akár nem törvénysértő közléseket is. Defamációs ügyekben ennek elkerülése érdekében az értesítési-értesítési és értesítési-eltávolítási eljárások elemeit ötvöző, ún. értesítési-várakozási-eltávolítási eljárás lehet megoldás. Lényege, hogy a szolgáltató a megkeresést továbbítja a kifogásolt tartalom szerzőjének, akinek így lehetősége nyílik az állításának alátámasztására, és ha sikerrel jár, a tartalom nem kerül eltávolításra. Természetesen ebben a konstrukcióban is a szolgáltató mondja ki a végső szót, viszont nagy előnye, hogy a kizárólag a panaszosnak kedvező egyoldalú döntéshozatal helyett mindkét fél „meghallgatására” sor kerül, így a szolgáltató megalapozottabb döntést tud hozni.

3) Bár a *Delfi* ügyben a gyűlöletbeszéd szintjére lesüllyedő kommentekkel szemben az EJEB nem találta alkalmas eszköznek az értesítési-eltávolítási eljárást, mégis azt gondolom, hogy ilyen esetekben ez a megfelelő konstrukció. Egyrészt, a gyűlöletbeszéd megítélése túl komplex terület ahhoz, hogy automata/automatikus szűrőrendszerek megalapozott döntést tudnának hozni. Másrészt, a strasbourgi bíróság által az *MTE* és *Tamiz* ügyben, az internetes kommunikációról és a kommentek jelentőségéről előadott álláspontja alapján úgy is lehet érvelni, hogy az EJEB – ha óvatosan is, de – korrigálta a *Delfi* ügyben tett megállapításait. Harmadrészt, a 2016-ban – az Európai Bizottság és a Facebook, a Microsoft, a Twitter és a YouTube megállapodásával – elfogadásra kerülő, online gyűlöletbeszéd elleni küzdelemre vonatkozó magatartási kódex szintén az értesítési-eltávolítási eljárást nevezte meg, mint gyűlöletbeszéd elleni hatékony eszközt.

Zárásként két dolgot szükséges leszögezni. Egyfelől, ez az összetettebb felelősségi rendszer Magyarországon nem tűnik egyelőre kivitelezhetőnek, hiszen például az *MTE* ügy kiválóan megmutatta, hogy a magyar bírói gyakorlat még az értesítési-eltávolítási eljárás

Lajtától nyugatra általánosan alkalmazott szisztémáját sem ismeri.¹³⁹ Másfelől, akkor is, ha az elmúlt néhány évben valóban történt némi elmozdulás az összetettebb felelősségi rendszer irányába, nem szabad szem elől téveszteni az Amerikai Legfelsőbb Bíróság intelmét: „Az internet erői és irányai annyira újszerűek, annyira változatosak és annyira messzemenők, hogy a bíróságoknak tudatában kell lenniük annak, hogy amit ma mondanak, az holnapra idejétmúlttá válhat”.¹⁴⁰

---

¹³⁹ Klein, 2016, 372.o.

¹⁴⁰ *Packingham v North Carolina* 582 U.S. 8 (2017)

VII. Bibliográfia

1. Bírói döntések

Emberi Jogok Európai Bírósága

Chauvy and Others v France [2004] App no 64915/01

Delfi AS v Estonia [2015] App no 64569/09

Féret v Belgium [2009] App no 15615/07

Í.A. v Turkey [2005] App no 42571/98

Lindon, Otchakovsky-Laurens and July v France [2007] App nos 21279/02 and 36448/02

Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete and Index.hu Zrt v Hungary [2016] App no 22947/13

Pihl v Sweden [2017] App no 74742/14

Rekvényi v Hungary [1999] App no 25390/94

Tamiz v the United Kingdom [2017] App no 3877/14

The Sunday Times v the United Kingdom (no 1) [1979] App no 6538/74

Times Newspapers Ltd v the United Kingdom (nos 1 and 2) [2009] App nos 3002/03 and 23676/03

Vejdeland and Others v Sweden [2012] App no 1813/07

Von Hannover v Germany (No 2) [2012] App nos 40660/08 and 60641/08

Európai Unió Bírósága

C-236/08-C-238/08 *Google France, Google Inc. v Louis Vuitton Malletier SA* [2009] ECLI:EU:C:2009:569

C-236/08-C-238/08 *Google France, Google Inc. v Louis Vuitton Malletier SA* [2010] ECLI:EU:C:2010:159

C-275/06 *Productores de Música de España (Promusicae) v Telefónica de España* [2008] SAU ECLI:EU:C:2008:54

C-291/13 *Papasavvas v O Fileleftheros Dimosia Etairia Ltd* [2014] ECLI:EU:C:2014:2209

C-324/09 *L'Oréal SA v eBay International AG* [2010] ECLI:EU:C:2010:757

C-324/09 *L'Oréal SA v eBay International AG* [2011] ECLI:EU:C:2011:474

C-360/10 *SABAM v Netlog* [2012] ECLI:EU:C:2012:85

Magyarország

19/2014. (V. 30.) AB határozat
Fővárosi Bíróság 19.P.21.022/2010/7.
Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.21.129/2011/4.
Pfv.IV.20.217/2012/5.
Pécsi Ítéltábla Pf. VI. 20.776/2012/5.

Egyesült Királyság

Bunt v Tilley & Others [2006] EWHC 407 (QB)
CG v Facebook Ireland Ltd & Anor [2016] NICA 54
Davison v Habeeb and Others [2011] EWHC 3031 (QB)
Godfrey v Demon Internet Limited [1999] EWHC QB 244
Karim v Newsquest Media Group Ltd [2009] EWHC 3205 (QB)
Kaschke v Gray [2010] EWHC 690 (QB)
Tamiz v Google Inc Google UK Ltd [2012] EWHC 449 (QB)

Amerikai Egyesült Államok

Packingham v North Carolina 582 U.S. 8 (2017)

2. Jogszabályok

A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve

Act on provision of information society services (458/2002)

Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény

Communication Decency Act

Decreto Legislativo 9 aprile 2003, n. 70.

Defamation Act 1996

Digital Millennium Copyright Act

Gesetz zur Verbesserung der Rechtsdurchsetzung in sozialen Netzwerken

Ley 34/2002, de 11 de julio de servicios de la sociedad de la información y de comercio electrónico

LOI no 2004-575 du 21 juin 2004 pour la confiance dans l'économie numérique

Terrorism Act 2006

The Electronic Commerce (EC Directive) Regulations 2002

3. Monográfiák

Bartóki-Gönczy Balázs – Pogácsás Anett: A médiatartalom-szolgáltatásnak nem minősülő internetes tartalmak szabályozása. In.: Koltay András – Nyakas Levente (szerk.): Magyar és európai médiajog. Wolters Kluwer, Budapest, 2015. 635-670.o.

Dezső Márta – Vincze Attila: Magyar alkotmányosság az európai integrációban. HVG-ORAC, Budapest, 2012. 572o.

dr. Szabó Imre: A közvetítő szolgáltató felelősségének korlátozása. In.: dr. Dósa Imre (szerk.): Az informatikai jog nagy kézikönyve. CompLex Kiadó, Budapest, 2009. 564-593.o.

Edwards, Lilian: The Fall and Rise of Intermediary Liability Online. In.: Edwards, Lilian – Waelde, Charlotte (szerk.): Law and the Internet. Hart Publishing, Oxford, 2009. 47-88.o.

Grad-Gyenge Anikó – Szentlélek Szabolcs: Az elektronikus kereskedelem szabályozása. In.: Tóth András (szerk.): Infokommunikációs jog II. Patrocinium Kiadó, Budapest, 2015. 110-129.o.

Klein Tamás: A tárhelyszolgáltató „omnipotens” felelőssége mint alkotmányjogi problematika. In.: Koltay András – Török Bernát (szerk.): Sajtószabadság és médiajog a 21. század elején 3. Wolters Kluwer, Budapest, 2016. 349-374.o.

Klein Tamás: Adalékok az online diskurzusok szabályozási kérdéseire. In.: Koltay András – Török Bernát (szerk.): Sajtószabadság és médiajog a 21. század elején 4. Wolters Kluwer, Budapest, 2017. 149-186.o.

4. Folyóiratok

Angelopoulos, Christina – Smet, Stijn: Notice-and-fair-balance: how to reach a compromise between fundamental rights in European intermediary liability. In.: Journal of Media Law, 2016/8/.sz., London, 266-301.o.

Brunner, Lisl: The Liability of an Online Intermediary for Third Party Content: The Watchdog Becomes the Monitor: Intermediary Liability after *Delfi v Estonia*. In.: Human Rights Law Review, 2016/16/1.sz., Oxford, 163-174.o.

Capper, David: A szólásszabadság nem habostorta... In.: In Medias Res, 2017/2. sz., Budapest, 211-231.o.

Kuczerawy, Aleksandra: Intermediary liability & freedom of expression: Recent developments in the EU notice & action initiative. In.: Computer Law & Security Review, 2015/31.sz., Leuven, 46-56.o.

Molnár Attila Károly: A digitális kor kór. In.: In Medias Res, 2013/2.sz., Budapest, 221-246.o.

Nádori Péter: Kommentek a magyar interneten: a polgári jogi gyakorlat. In.: In Medias Res, 2012/2.sz., Budapest, 319-333.o.

Nádori Péter: Megoldás a komment-dilemmára? In.: In Medias Res, 2014/2.sz., Budapest, 305-356.o.

Zeno-Zencovich, Vincenzo: Anonim véleménynyilvánítás az interneten. In.: In Medias Res, 2014/2.sz., Budapest, 290-303.o.

5. Internetes hivatkozások

‘The Buttock’ sues MySpace for copyright infringement. In.: <https://juriscom.net/2007/07/the-buttock-sues-myspace-for-copyright-infringement>

Ahlert, Christian – Marsden, Chris – Yung, Chester: How ‘Liberty’ Disappeared from Cyberspace: The Mystery Shopper Tests Internet Content Self-Regulation. In.: <http://pcmlp.socleg.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2014/12/liberty.pdf>

ARTICLE 19: European Court confirms Delfi Decision in Blow to Online Freedom. In.: <https://www.article19.org/resources/europe-european-court-confirms-delfi-decision-blow-online-freedom>

Barlow, John Perry: A Declaration of the Independence of Cyberspace. In.: <https://www.eff.org/cyberspace-independence>

Gollatz, Kirsten – J Riedl, Martin – Pohlmann, Jens: Germany: Removal of online hate speech in numbers. In.: <https://inform.org/2018/08/24/germany-removal-of-online-hate-speech-in-numbers-kirsten-gollatz-martin-j-riedl-and-jens-pohlmann/>

Keller, Daphne: Empirical evidence of “over-removal” by internet companies under intermediary liability laws. In.: <http://cyberlaw.stanford.edu/blog/2015/10/empirical-evidence-over-removal-internet-companies-under-intermediary-liability-laws>

M. Urban, Jennifer – Quilter, Laura: Efficient Process or Chilling Effects - Takedown Notices under Section 512 of the Digital Millennium Copyright Act. In.: <https://digitalcommons.law.scu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1413&context=chtlj>

Mark Zuckerberg szenátusi meghallgatásának teljes leirata. In.: https://www.washingtonpost.com/news/the-switch/wp/2018/04/10/transcript-of-mark-zuckerbergs-senate-hearing/?noredirect=on&utm_term=.a06f1455b374

Polyák Gábor: Offline sötétség az Alkotmánybíróságon. In.: https://hvg.hu/velemeny/20140604_Offline_sotetseg_az_Alkotmanybirosagon

Real Time Statistics Project: Internet Live Stats. In.: <https://www.internetlvestats.com/one-second/>

Reichelt, Julian: Riesen-Streit um gesperrte Twitter-Accounts und Facebook-Löschungen - Bitte keine Meinungspolizei! In.: <https://www.bild.de/politik/inland/gesetze/kommt-jetzt-die-meinungspolizei-54367844.bild.html#fromWall>

Smith, Graham: Time to speak up for Article 15. In.: <https://www.cyberleagle.com/2017/05/time-to-speak-up-for-article-15.html>

Stolton, Samuel: Juncker goes to war against disinformation and online terrorist content. In.: <https://www.euractiv.com/section/cybersecurity/news/uncker-goes-to-war-against-disinformation-and-online-terrorist-content/>

Vorhoof, Dirk: Pihl v. Sweden: non-profit blog operator is not liable for defamatory users' comments in case of prompt removal upon notice. In.: <https://strasbourgobservers.com/2017/03/20/pihl-v-sweden-non-profit-blog-operator-is-not-liable-for-defamatory-users-comments-in-case-of-prompt-removal-upon-notice/>

6. Újságcikk

Hanák András: Delfi után. In.: *Élet és Irodalom*, 59/26.sz., 2015.06.26., 5.o.

7. Egyéb források

A Bizottság (EU) 2018/334 Ajánlása (2018. március 1.) az illegális online tartalom hatékony kezelésére irányuló intézkedésekről

A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Fellépés a jogellenes online tartalmak ellen Az online platformok megnövelt felelőssége felé Brüsszel, 2017.9.28. COM(2017), 555, final

Európai Bizottság: A jogellenes online gyűlöletbeszéd felszámolására vonatkozó magatartási kódex, 2016

European Commission: Commission Staff Working Document: Online services, including e-commerce, in the Single Market, Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, Brussels, 11.1.2012, COM (2011) 942 final

Van Eecke, Patrick – Truyens, Maarten: EU study on the Legal analysis of a Single Market for the Information Society New rules for a new age? 6. Liability of online intermediaries, DLA Piper, London, 2009.